

Mikko Mäenpää:
Suomi ei pääse talouskriisiä pakoon.
Sivut 6-7

Leila Kurki:
Poliitikkojen pikkuohjelmat eivät riitä.
Sivut 12-13

Antti Palola:
Alueellistamisessa järki hukassa.
Sivut 24-25

Jukka-Pekka Ranta:
Sahat kaipaavat sähkön syöttötariffia.
Sivut 28-29

Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK:n lehti

8 | 2008

sttklehti

Asiantuntija Oras Tynkkynen:

ENERGIA KALLISTUU YHÄ

Sivut 8-9

Tässä numerossa

sttklehti

STTK-lehti
Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK-järjestölehti
33. vuosikerta

Julkaisija
STTK ry

Päätoimittaja,
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Toimitus
Käyntiosoite
Mikonkatu 8 A, 6. kerros
Postiosoite
PL 421, 00100 Helsinki

Puhelin
(09) 13 15 21

Telefax
(09) 652 367

Internet
www.sttk.fi

E-Mail
STTK:n toimiston henkilöstö:
etunimi.sukunimi@sttk.fi

STTK-lehden posti:
marja-liisa.rajakangas@sttk.fi

Ilmoitukset
Kaupalliset ilmoitukset,
myynti, trafiikki ja laskutus:
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Osoitteenmuutokset
Osoitteenmuutokset tulee
tehdä kirjallisesti omaan
jäsenliittoon – Ei keskus-
järjestöön eikä lehden
toimitukseen.

Ulkoasu
Workshop Pälvä Oy

Taitto
Hansaprint: Ilkka Eskola

Painopaikka
HANSAPRINT 2008 /
STTK08_08
Painos 40 000

Lehden paperi
GalerieFine Silk 70g

Kannen kuva
Oras Tynkkynen
Kuva: Eija Hiltunen

Ilmestymis- ja
aineistoaikataulu
Numero 1/2009
Aineisto 26.1.2009
Ilmestyy 5.2.2009

ISSN 1237-9921

REMES

” Jos joka paikkaan pitää
mennä autolla, miten
 pärjäsimme 20 vuotta sitten.”

Hallituksen ilmastopoliittisen
asiantuntijan Oras Tynkkynen
haastattelu sivuilla 8-9.

3 Pääkirjoitus.

4 Uutiset.

6 Suomi ei pääse talouskriisiä karkuun.

Taantuma näkyy jo irtisanomisina.

8 Energia kallistuu edelleen.

Oras Tynkkynen peräänkuuluttaa
politiikoilta sisua.

10 Tätä mieltä STTK.

11 Teemana ilmastonmuutos.

12 Ilmastonmuutos on myös mahdollisuus.

Leila Kurki uskoo ympäristötietoisuuden
luovan uusia työpaikkoja.

14 Ylikulutuksesta päästäväh eroon.

Ristiriitaiset viestit haittaavat
ongelmien ratkaisua.

Mieti ja muuta huonot tapasi

STTK-lehden vuoden viimeinen numero keskittyy ilmastonmuutokseen. Asiasta puhutaan ja kirjoitetaan paljon, mutta edelleenkin mielipiteet jakautuvat sen suhteen, eteneekö ilmastonmuutos vai ei.

Muutin Helsinkiin vuonna 1989. Talvet olivat talvia: lunta riitti ja pakkasen paukutteli pitkiä jaksoja. Meri kaupungin edustalla jäättyi poikkeuksetta.

Vaikka marraskuun loppuun tällä kertaa osui ennennäkemätön lumimyräkkä, tätä ennen takana on ollut monta peräkkäistä mustaa talvea. Sama synkkyys riivaa pohjoisempiakin alueitamme. Kevättulvat ovat muuttuneet syksytulviksi ja ääri-ilmiöt sään suhteen yleistyneet.

Jos ei usko asiantuntijoita eikä ympäristöstä saarnaavia, kannattaa uskoa omaan historiaansa. Ilmastonmuutos on totta.

Kaikilla ajoilla on omat ahdistuksensa. Edellisillä sukupolvilla ne ovat olleet vaikkapa sodat, nälänhätä ja absoluuttinen köyhyys. Tämän sukupolven sota on huoli ympäristöstä. Niin se vain on, että jos ei ole puhdasta ympäristöä, ei ole elämää.

Hallituksen ilmastopoliittinen asiantuntija **Oras Tynkkynen** sanoo sivuilla 8-9 osuvasti, että jos joka paikkaan pitää mennä autolla, miten pärjäsimme 20 vuotta sitten? Muistaakseni ihan mukavasti.

Kaikki eivät voi pelastaa koko maailmaa eikä tarvitsekaan. Riittää, että tekee jotain muutoksia omassa maailmassaan. Onko se nyt oikeasti niin vaikeaa ripustaa pyykit kuivausrummun sijaa pyykkinarulle, sammuttaa turhat valot, käydä lähikaupassa kävellen tai töissä bussilla, metrolla tai polkupyörällä? Edes joskus?

Mieti sitä ja muuta tapasi. |

16 Paavo Lipponen jyrää ydinvoimavastustajia.

Energiakeskustelu on ex-pääministerin mielestä epä-älyllistä.

18 Nuori tiedostaa.

Lähiuokaa ja valot pois!

20 Ilmastogallup.

22 Kuka onkaan ilmastopahis?

24 Alueellistamishankkeille täystyrmäys.

Järki hukassa alueellistamisratkaisussa.

26 EU Nyt!

Naisten työllisyys hyvällä tolalla.

27 Tonttujen ammatillisesta järjestäytymisestä.

28 Talous.

Sahat haluaisivat tuottaa biosähköä.

30 Kulttuuri.

Joulu levylautasella.

31 Ristikko.

Tapetilla

Pelkokertoimet kasvussa

Mistään maailmasta ei enää löydy kolkkaa, johon olisi turvallista matkustaa. Terrori-isku Intian Mumbain turisalueelle ja levottomuudet Thaimaassa luovat pelkoa ja hysteriaa myös monille suomalaisille joulumatkailijoille ja kaikille heille, jotka ovat kuvitelleet Kaakkois-Aasian lomakohteiden oleva onnena. Uusia kohteita etsivien on hyvä pitää turva ja järki mielessä. (mlr)

STTK-Opiskelijat: Loppukoe ammatilliseen koulutukseen

■ Suomessa valmistuu eri aloille ammattitaitoisia osaajia ja asiantuntijoita. Koulutuksen järjestäjien resurssit kuitenkin vaikuttavat paljon koulutuksen sisältöön ja laatuun. Koulutusohjelmien ja tutkintojen taso vaihtelee paikkakunnittain, joten myös valmistuvien opiskelijoiden ammatillisessa pätevyyydessä on suuria eroa valtakunnallisesti, huomauttaa STTK-Opiskelijat.

- Koulutusohjelmien ja tutkintojen sisälle on laadittava standardeja seuraamaan ja varmistamaan opiskelijan kehittymistä vuosittain. Loppullinen ammattitaito on tarkistettava loppukokeella. Loppukokeen tulee käsitellä koko koulutuksen antamia teoriasisältöjä sekä varmistaa, että opiskelijalla on tarvittavat valmiudet työelämään, esittää STTK-Opiskelijoiden uusi puheenjohtaja Jarno Kaukola.

- Erityisesti tutkinnon antaman ammattitaidon tarkistamiseen on tarvetta sosiaali- ja terveysalalla, korostaa Kaukola.

Valtakunnallinen loppukoejärjestelmä täytyy STTK-Opiskelijoiden mielestä kehittää kattamaan kaikki siihen soveltuvat tutkinnot kaikilla koulutusasteilla. Loppukokeen muodosta tulee tiedottaa opiskelijoita koulutuksen alussa ja sen tulee olla koulutusohjelmittain yhdenmukainen opiskelupaikkakunnasta riippumatta.

STTK-Opiskelijat valitsi vuosikokouksessaan yhdistyksen uudeksi puheenjohtajaksi turkulaisen sairaanhoitajaopiskelijan Jarno Kaukolan (Tehy).

Hallituksen jäseniksi valittiin Mervi Haahti (TU), Toni Harjunen, (Pardia), Sirpa Kurikka (SuPer), Teppo Klemetti (TU), Elisa Luomaranta (STHL) ja Sanna Viljakainen (ERTO).

Vuonna 2009 STTK-Opiskelijat siirtyvät sääntömuutoksen myötä käyttämään valtuustoa yhdistyksen korkeimpana päättävänä elimenä. STTK-Opiskelijoiden ensimmäiseksi valtuuston puheenjohtajaksi valittiin Janne Lumme, RIA. Valtuuston varapuheenjohtajana vuonna 2009 toimii Kirsi Viljamaa, ERTO.

Koonnut Tiina Laurila

STTK etsii tasa-arvopalkinnon saajaa

■ STTK etsii jälleen vuoden tasa-arvopalkinnon saajaa. Kymmenettä kertaa jaettavalla palkinnolla STTK haluaa antaa tunnustusta aloitteellisille tasa-arvon tekijöille ja se voidaan myöntää mitä moninaiemmista tasa-arvoa edistävästä teoista.

Palkittavaksi voi esittää STTK:laisen liiton jäsentä, joka on omalla esimerkillään tai toiminnallaan edistänyt tasa-arvon toteutumista, ottanut huomioon STTK:laiset arvot tasa-arvon toteuttamiseksi ja tasapainon edistämiseksi työn ja yksityiselämän välillä sekä ideoinut uusia avauksia tasa-arvon edistämiseen.

Esityksiä voivat tehdä ketkä tahansa, esimerkiksi STTK:laiset ammattiliitot, yhdistykset, ammattiosastot tai yksittäiset jäsenet. Tasa-arvopalkinnon saajan valitsee STTK:n johtoryhmän kutsuma henkilö, yhteiskunnallinen vaikuttaja, joka pitää tärkeänä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä.

Palkinto jaetaan STTK:n naistenpäivän tilaisuudessa maaliskuussa 2009.

Lisätietoa tasa-arvopalkinnosta löytyy STTK:n verkkosivuilta <http://www.sttk.fi/tasa-arvopalkinto2009>.

Pardia: Valtion tuottavuusohjelman vähennyksistä luovuttava

■ Palkansaajajärjestö Pardian puheenjohtaja Antti Palola vaatii, että valtion tuottavuusohjelman vähentämistavoitteista on luovuttava välittömästi. Osa ministeriöistä on ilmoittanut suoraan, että niiden on mahdotonta saavuttaa uusia lisäkiintiöitä.

- Ei ole mitään järkeä jatkaa tuottavuusohjelman nimissä valtion työpaikkojen karsimista nykyisessä taloudellisessa tilanteessa, kun myös yksityisen sektorin työpaikat vähenevät kiihtyvällä tahdilla, Palola sanoi Pardian edustajakokouksessa Turussa.

- Päinvastoin tässä tilanteessa valtion on työllistettävä ja turvattava kansalaisille muun muassa työvoimatoimistojen sekä ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden palvelut.

Valtion tuottavuusohjelman henkilöstövähennykset vuoteen 2011 jo päätettyjen 9 645 henkilötyövuoden lisäksi ovat hallituksen kehyslinjauksen mukaisesti 4 800 henkilövuotta ajoittuen vuosille 2012 – 2015.

TU, Suora, Erto ja MDU tiivistävät yhteistyötä

■ Ammattiliitto Suoran, Toimihenkilöliitto Erton, Toimihenkilöunionin ja Mediaunionin hallitukset ovat päättäneet käynnistää selvittelyt uuden yhteisen ammattiliiton perustamiseksi.

Tavoitteena on ratkaista kaikki merkittävät periaatekysymykset toukokuuhun mennessä, jonka jälkeen liitot voisivat hyväksyä ai-esopimuksen hallinnoissaan. Uuden ammattiliiton toiminnan on tarkoitus käynnistyä vuoden 2010 alusta.

Uuden liiton perustamisella on tarkoitus vahvistaa sopimustoimintaa ja työpaikkatason edunvalvontaa.

MVL täydensi hallitustaan

■ Meijeristi Hanna Anttila Ulvilasta valittiin uutena jäsenenä Meijerialan Ammattilaiset MVL ry:n hallitukseen kaudeksi 2009-2011. Hanna Anttila työskentelee Osuuskunta Satamaidossa Porissa. Lisäksi meijeristi Juha Tikkanen Karttulasta valittiin jatkamaan hallituksen jäsenenä kaudella 2009-2011. Valinnat tehtiin MVL:n valtuuston syyskokouksessa.

SLPL: Merikapteenin työ ei sidottu asuinpaikkaan

■ Suomen Laivanpäälystöliiton vuosikokouksen julkilausumassa todetaan, että suomalainen merenkulku odottaa eduskunnalta tärkeää päätöstä merenkulun kilpailukykyyn saattamista eurooppalaiselle tasolle. Tärkeimpänä osana tässä paketissa on toimiva tonnistovero. Näillä toimenpiteillä Suomen lippua käyttävän tonniston määrän odotetaan suurenevan.

Saimaan kanavan käytön jatkamisen varmistuttua SLPL olettaa suomalais-ten alusten käytön Saimaan kanavalla lisääntyvän tonnistoveron kannustamana. Tärkeä yhteys merelle sisämaasta saa jatkoa ja antaa samalla paikalliselle teollisuudelle yhden kilpailuvaihtoehtoa.

Yhteiskunnassa tapahtuvan rakennemuutoksen seurauksena työpaikkojen luonne yhteiskunnassa muuttuu. Suomen Laivanpäälystöliitto näkee nuorilla olevan tilaa merenkulun ammattien parissa. Kansainvälisestä taantumasta huolimatta merialan työllisyysnäkyvät ovat edelleen hyvät.

Vakuutusalan palkkakeskustelut alkavat

■ Vakuutusväen Liitto VvL ja Finanssialan keskusliitto FK ovat sopineet vakuutusalan palkkakeskustelujen aloittamisesta vuonna 2009. Keskustelut on käytävä koko alalla helmikuun loppuun mennessä. Osa palkankorotuksista jaetaan näiden esimiehen ja toimihenkilön käymien keskustelujen perusteella.

Ensimmäiset palkkakeskustelujen kautta jaettavat korotukset maksetaan 1.3.2009. Korotuksiin on varattu yrityksen palkkasummasta laskettava prosentti. Tämän lisäksi kaikille toimihenkilöille maksetaan 2 prosentin suuruinen yleiskorotus 1.3.2009.

Seuraava palkkakeskustelu käydään jo syksyllä 2009, jolloin sovi- taan 1. joulukuuta 2009 voimaantulevasta palkankorotuksesta.

Vakuutusalan palkkakeskustelut eivät alkuvaiheessa koske pieniä, alle 10 konttoritoimihenkilön yrityksiä, jotka siirtyvät järjestelmän piiriin vasta vuonna 2010.

Merja Ailus jatkaa Jytyn puheenjohtajana

■ Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jytyn puheenjohtajana on valittu jatkamaan **Merja Ailus** Helsingistä. Ailuksen valinta oli yksimielinen eikä hänellä ollut vastaehdokkaita.

Ailus pitää Jytyn ja ammattiyhdistysliikkeen suurena tulevaisuuden haasteena sitä, miten potentiaalisille jäsenille pystytään perustelemaan ammatiliittoon kuulumisen merkitys.

- Ammattiyhdistysliikkeen on pystyttävä muuttamaan ja muuttamaan toimintatapojaan yhteiskunnallisen kehityksen mukana. Vahva ammattijärjestötoiminta kaikilla tasoilla on tulevaisuudessakin edellytyksenä työelämän oikeudenmukaisuuden, palkkatasa-arvon ja demokratian lisäämiseksi työpaikoilla, Ailus toteaa.

SPAL:n puheenjohtajana jatkaa Kim Nikula

■ Suomen Palomiesliitto SPAL ry:n liittohallituksen puheenjohtajana jatkaa seuraavan kaksivuotiskauden **Kim Nikula**. SPAL:n liittovaltuusto päätti valinnasta yksimielisesti. Liittohallituksen puheenjohtajana on samalla myös koko liiton puheenjohtaja. Oululainen Nikula on ollut liiton puheenjohtajana vuoden 2004 keväästä alkaen.

- Yhdenvertaisuuden edistäminen on hyvin kannatettavaa, mutta turvallisuuden kustannuksella ei tällaisia ratkaisuja saa tehdä. Kaikille pelastusalan ammatteihin koulutettaville tulee olla samat vaatimukset fyysisestä ja psyykkisestä toimintakyvystä. Toisin sanoen esimerkiksi palomiesten fyysisen testauksen periaatteiden tulee olla kaikilla työntekijäryhmillä yhdenmukaiset, sukupuolesta tai taustasta riippumatta. Tämä on sekä tasa-arvo- että henkilöstön turvallisuuskysymys, Nikula sanoo.

Raamatussa puhutaan seitsemästä lihavasta ja seitsemästä laihasta eli katovuodesta. Ovatko raamatun kirjat sekaisin, kun suomalaisia on siunattu neljällätoista lihavalla vuodella?

Vuodesta 1994 maamme talous on kasvanut yhtäjaksoisesti 14 vuotta ja se on itsenäisen historiamme pisin kasvukausi. Talous on porskuttanut neljän prosentin kasvuvauhtia eteenpäin. Uusia työpaikkoja on syntynyt lähes puoli miljoonaa.

Miten otamme vastaan laihat vuodet? Suomalaiset yritykset ovat olleet tähän saakka kovassa iskussa; ne ovat kilpailukykyisiä ja vakavaraisia. Julkinen velka – valtio ja kunnat – suhteessa kansantuotteeseen on lähes puolittunut vuodesta 1995.

Onko taloudellisen kasvun hedelmät jaettu oikein ja tasapuolisesti? Tästä ollaan montaa mieltä: rikkaat ovat rikkastuneet ja köyhät köyhtyneet tai Suomessa tuloerot ovat maailman pienimmät.

Vielä vaikeampi kysymys on se, että onko talouden kasvu lisännyt ihmisten kokemaa hyvinvointia, elämänlaatua tai onnellisuutta.

Kaikki puolueet ja lähes kaikki kansalaiset vannovat hyvinvointiyhteiskunnan nimiin. Hyvinvointivaltion perusta lepää taloudellisessa toimeliaisuudessa. Vain vakaa talouskasvu turvaa työllisyyden parantumisen ja elintason nousun. Työtä tekemällä pitäisi elättää itsensä ja perheensä. Työtä tekemällä pitäisi pystyä myös vaurastumaan.

Montako laihaa vuotta meillä on edessäpäin, tästä taloudet ennustajat ovat harvinaisen erimielisiä. Rivakka talouskasvu on hämärän peitossa.

Kun taloudessa menee huonosti, vaaditaan valtiota apuun. Nyt on keynesiläinen talouspolitiikka suosiossa. Näiden oppien mukaan julkisia menoja on lisättävä, rakennushankkeita käynnistettävä ja kokonaiskysyntää elvytettävä.

Maan hallitus on elvytyspakettinsa tehnyt. Ay-liikkeen mukaan tarvitaan jämerimpiä toimia. Talouspolitiikan punaisena lankana tulee olla kotimaisen kysynnän turvaaminen ja työttömyyden kasvun torjuminen.

Työttömyys tulee ensimmäisenä vastaan rakennusalalla. Tältä osin hallituksen toimet ovat vaatimattomia. Nyt tarvitaan monen vuoden elvytystoimia rakennussektorille. On käynnistettävä tiehankkeita, korjattava junaraiteita ja rakennettava vuokra-asuntoja.

Nyt on otollinen aika korjata asuntoja. Kotona tai mökillä tehdyn remontin palkkakuluin saa verovähennyksen. Sen suuruus ensi vuonna on 3000 euroa.

Valtio voisi ottaa käyttöön 90-luvulla hyväksi koetun kymmenen prosentin korjausavustuksen.

Talouden taantuessa valtion on autettava kansalaisiaan tuulelta suojaan. |

Kolumni

Tuulelta suojaan

matti.hynynen@sttk.fi

STTK:n Mäenpää:

Suomi ei pääse kriisiä karkuun

STTK:n puheenjohtajan Mikko Mäenpään mielestä EK:lla ei ole kykyä käsitellä erilaisia vaihtoehtoja perinteisen tu-
pon ja liitto- tai yritys-
kohtaisen mallin välillä.

Puheenjohtaja *Mikko Mäenpään* mukaan Suomi ei pääse talouskriisiä karkuun.

– Tilanne ei ole vielä kovin paha, koska pankit eivät ole sijoittaneet amerikkalaisiin subprimeihin ja muihin papereihin, jotka ovat romahtaneet. Myös valtiontalous on hyvässä kunnossa ja voi toimia puskurina.

Kriisi kuitenkin on jo täällä ja Mäenpään mukaan luultavasti pahenee. Eikä helppoja ratkaisuja ole.

Mäenpään mukaan Suomen selviytymisestä on olemassa kaksi skenaariota.

– Jos Yhdysvallat ja muu läntinen maailma selviävät tästä nopeasti, Suomikin pääsee kuin koira veräjältä. Minä en oikein usko tähän, Mäenpää sanoo.

– Yhdysvallat on maailmantalouden veturi kulutuksessa ja siellä bruttokansantuote pienenee 4-5 prosenttia. Se on aika dramaattista. Jos kriisi on syvä Saksassa, Britanniassa ja Yhdysvalloissa, se on syvä myös meillä.

Kriisi heijastuu jo irtisanomisina

Mäenpään mukaan Suomen 90-luvun lama oli kotimainen ongelma, mutta nykyinen kriisi on globaali.

– Jos meille tärkeiden vientimaiden työttömyys kasvaa, se heijastuu reaali-talouteemme, kun vientinäköymämme heikkenevät.

– Taloudellinen tilanne vaikuttaa konkreettisesti myös siihen, että kun asuntojen hinnat laskevat, moni voi joutua vaikeuksiin lainojensa kanssa.

Selkeimmät heijastukset näkyvät Mäenpään mukaan välittömästi yrityksissä, jotka irtisanovat ja lomauttavat.

– Talouskriisiä ei ole katsottu vielä ollenkaan loppuun.

Poliitikkojen pitäisi jo reagoida

Mäenpään mielestä palkansaajien pitäisi voida luottaa siihen, että Suomen poliittinen järjestelmä reagoi kyllin nopeasti.

– Pelolla lietsominen ei ole nyt kovin viisasta. Poliitikoilla pitäisi olla selkeät suunnitelmat sille, miten turvataan kaksi asiaa, jos kansantuote menee pakkaselle. Pitää olla suunnitelma, jolla estetään suurtyöttömyyden syntyminen ja toinen, jolla pystytään pitkällä aikavälillä pitämään kotitalouksien ostovoimaa yllä.

Jo nyt on ennustettu, että kansantuotteen kasvu putoaa ensi vuonna nolnaan.

– Minä veikkaan, että se on miinusmerkkinen ja se voi olla miinusmerkkinen myös seuraavana vuonna. Meillä on edessämme kolmen vuoden jakso, jolloin työllisyys ei parane vaan työttömyys kääntyy nousuun.

Kaikki mukaan laajaan pakettiin

Mäenpää haluaisi rakentaa tilanteen helpottamiseksi laajan paketin, jossa olisivat mukana finanssi- ja talouspolitiikan toimet sekä työmarkkinaratkaisut.

– Tarvitaan ylimääräisiä investointeja julkiseen sektoriin, infrastruktuuriin ja rakentamiseen. Ne pitää kordinoida niin, että ostovoimaa pidetään yllä tilapäisilläkin toimilla, vaikka väkisin.

Työmarkkinaratkaisuihin pitää Mäenpään mielestä varmistaa muutosturvan tehokas toteuttaminen vaikka tilapäisellä julkisella rahoituksella. Irtisanomisten sijaan hän ehdottaa kouluttamista.

– Paljon on kiinni yritysten politiikasta. Voi olla kuitenkin liian kaunis ajatus, että yritykset pyrkivät välttämään irtisanomisia. Ne tarkastelevat vain, mitä on viivan alla.

Valtion tuottavuusohjelman Mäenpää pistäisi jäihin.

– Se on vahingollinen tässä matalasuhdannetilanteessa.

Ostovoimaa kaikille

Mäenpään mielestä Suomeen tarvittaisiin kolmevuotinen työmarkkinaratkaisu. Siinä ostovoima turvattaisiin tilanteeseen sopivilla maltillisilla palkankorotuksilla.

– Pitää tehdä ratkaisu, jossa sovitaan veroista ja työvoimakustannuksista riittävän sitovasti. Palkat tulee sopia kaikille saman kaavan mukaan.

Mäenpään ajatukset kuulostavat sellaisilta, joista on perinteisesti sovitettu keskitetyissä tulo ratkaisuihin. Miten sopimuksesta saadaan sitova, jos edes tupo-sanaa ei saa lausua?

– EK on tehnyt tähän tilanteeseen nähden liian jyrkät päätökset tuposta. Vaikka ei tehtäisi tupoakaan, pitää olla kykyä sopia.

Maltillinen palkkaratkaisu tarvitaan, jotta suomalainen työttömyys ei retkahda, jotta kilpailukyky kyetään turvaamaan ja jotta Suomi pystyisi ensimmäisenä maana saamaan noususta kiinni oikealla tavalla.

Onnistuminen vaatii hänen mukaansa keskusjärjestöjen mukana oloa. Pelkissä liittokohtaisissa neuvotteluissa kukaan ei takaisi sopimusten yhdenmukaisuutta.

Teknologiatuso tuntuu kelpaavan

Toistaiseksi finanssi- ja talouspolitiikan sekä työmarkkinoiden yhteensovittamisesta ei ole olemassa edes mallin tynkää. Työmarkkinajohtajat yrittivät viimeksi syyskuussa tapaamisessaan pääministeri **Matti Vanhasen** kanssa löytää uutta työmarkkinamallia.

– Siinä edistys oli nolla, koska EK:lla ei ole kykyä käsitellä erilaisia vaihtoehtoja

perinteisen tupon ja liitto- tai yrityskohtaisen mallin välillä.

Mäenpään mukaan EK:n ajatus on, että teknologiateollisuus avaa pään ja muut seuraavat sitä.

– Työnantajan halu on tässä vähän ristiriitainen. Minä en ymmärrä, mikä joustomalli se olisi, jos kaikkien pitäisi noudattaa sitä. Eikö se, että kaikkien pitää noudattaa jotakin ehdottomasti, muistuta aika lailla tupoa.

Mäenpään mukaan ajatus ei sovi STTK:lle

– Emme kykenisi mitenkään kordinoimaan tällaista mallia sitovasti. Silloin liitot tekisivät palkkaratkaisuna omien tavoitteidensa ja alansa tilanteen mukaan. |

Mäenpään sopimusmalli

■ Mäenpää esittää sopimusmallia, jossa tuloja kustannuspoliittinen selvitystoimikunta tuku (ent. tuposeto) arvioisi kansantalouden tuottavuuden kehitystä.

– Jos se on esimerkiksi 1,5 prosenttia ja inflaatio on esimerkiksi 1,5 prosenttia, korotusvara olisi kansantalouden tasolla kolme prosenttia.

Siitä erotettaisiin Mäenpään mallissa kaikille palkansaajille prosentin tai puolentoista yleiskorotus. Tämä edellyttäisi sopimista.

– Yleiskorotus voidaan toteuttaa sopimuksissa hajautetummassakin mallissa. Se takaisi kaikille suomalaisille ainakin inflaation kompensoimisen ja jonkinlaisen palkankorotuksen.

– Malliin tarvittaisiin riittävä sitovuus suhteessa poliittiseen päättäjään, jotta voisimme ilmoittaa, että tällaisella raamalla ja tällaisella yleiskorotuksella lähdemme liikkeelle.

Loput korotukset neuvoteltaisiin Mäenpään mukaan alakohtaisesti pitäen lähtökohtana kansantalouden raamia. Jos tuottavuus on jossakin kehittynyt paremmin, voidaan toimia joustavasti. Malli voisi Mäenpään mukaan olla jonkinlainen Tanskan mallin soveltaminen Suomeen.

– Jos työnantaja sanoo tähänkin, että ei käy ja että se on keskustason sopimista, en tiedä, mitä sitten tehdään. Sitten meillä ei ilmeisesti ole mitään koordinaatiota.

Asiantuntija Oras Tynkkynen: "Energia kallistuu yhä"

Hallituksen ilmastopoliittisen asiamiehen *Oras Tynkkynen* mukaan energiaverojen korotus oli vasta alkusoittoa.

– Poliitikkojen pitää kasvattaa sisuaan tehdä piakkoin kipeitäkin poliittisia ratkaisuja EU:n ilmastavoitteiden saavuttamiseksi.

Oras Tynkkynen sanoo vakavissaan, että palkansaajan kannattaa miettiä tarkoin, miten asua ja miten kulkea. Tänäkin kivoilta kuulostavat ratkaisut saattavat itkettää myöhemmin.

– Energian hinta nousee joka tapauksessa. Jos haluaa asua 50 kilometrin päässä työpaikastaan huonosti eristetyssä talossa ja pitää kahta maasturia, 5-10 vuoden kulluttua niitä ratkaisuja voi katua.

Hallituksen tekemät korotukset sähkö-

ja polttoaineveroihin olivat Tynkkynen mielestä vain inflaatiotarkistuksia. Kepi on ollut hänen mukaansa varsin vaatimaton, jos porkkanatkin. Silti Tynkkynen luottaa täkyjen toimivuuteen.

Energiaremonttien kotitalousvähennys ja energia-avustukset nousevat vuoden alusta, samoin suurten kaupunkien joukkoliikenteen tuet.

– Näimme jo, miten autoverotuksen muutos vaikutti. Uusien autojen keski-

päästöt ovat vähentyneet noin kymmenellä prosentilla vajaassa vuodessa. Se on enemmän kuin 15 vuoden aikana.

Poliitikoilta kaivataan rohkeutta

Ilmastoasiamies perää puolueilta reippaampia ratkaisuja kansansuosion menettämisen uhallakin.

– Pitää olla poliittista rohkeutta, jotta edes vuoden 2020 ilmastotavoitteet saavutetaan. Kaikkia uudistuksia vastustaa aina joku ja isoja uudistuksia vastustetaan isosti.

Tynkkynen mielestä tienkäyttöön tarvittaisiin matkan ja ajankohdan mukaan määrättyjä maksut. Lisäksi autoveroa tulisi porrastaa nykyistäkin enemmän, sähköautot voisi vapauttaa verosta.

Kansalaisetkin voisivat katsoa ilmastoasiamiehen mukaan peiliin:

– Automatkoista noin puolet on al-

le kuusi kilometriä, huomattava osa alle kolme kilometriä. Niistä osan voisi kulkea polkupyörällä tai kävellen.

– Jos joka paikkaan pitää mennä autolla, miten pärjäsimme 20 vuotta sitten, Tynkkynen huomauttaa.

Takapakkiin ei ole varaa

Teollisuuden kauhistelut EU:n tiukasta ilmastoaikataulusta jäävät vaille tukea, kun Tynkkynen laittaa arvot järjestykseen.

– Jos odotellaan muutama vuosi, ilmaston lämpenemistä ei voi rajoittaa enää kahden asteeseen. Silloin päätetään kaikkien tulevien sukupolvien edestä, kuinka rajua lämpeneminen meillä on edessä.

Edes finanssikriisi ei käy syyksi viivyttellä päästöjen ja energiankulutuksen rajoituksia.

– Parin vuoden talousongelmat eivät paina paljon, kun kyse on satoja, jopa tuhansia vuosia vaikuttavista päätöksistä.

Tynkkynen uskoo, että sekä finanssi- että ilmastokriisin ratkaisut löytyvät samasta paikasta. Esimerkiksi talojen energiaremontit tuovat työtä ja vähentävät päästöjä.

– Eihän maailmassa ole rahasta pulaa, vaan luottamuksesta.

Teollisuus selviää muuttamalla

Metalliteollisuuden uhkailut tuotannon siirtämisestä ulkomaille energian hinnan nousun takia eivät toteutune, Tynkkynen arvioi.

– Sen kilpailukykyä voidaan turvata erilaisin konstein energian hinnan noustessa. Kannattaako esimerkiksi periä sähkövero,

jos teollisuus on päästökaupan piirissä.

Lisäksi ilmastopimuksen ulkopuolelle jättäytyville maille voidaan määrätä ilmastotulleja.

Paperitehtaiden alasajon myötä Suomen bioenergiatuotanto on vähentynyt, koska sellukattiloita on suljettu. Tynkkynen luottaa, että uusiutuvan energian taivoitekin saavutetaan, jollei metsäteollisuudessa tapahdu jotain katastrofaalista.

– Päinvastoin metsäteollisuus voi uusiutua niin, että tavoitteiden saavuttaminen helpottuu. Yksi pelastaja voi olla biojalostamo-malli. Muutaman tuotteen tuottamisen sijasta tehdas tuottaa samanaikaisesti sellua, kemikaaleja, biopoltoainetta...

– Ilmastonsuojelu voi olla osittainen pelastus metsäteollisuudelle, Tynkkynen toteaa. |

Tuulivoimaa

■ Hallituksen ilmastoasiantuntija Oras Tynkkynen pitää perusteluja uudelle ydinvoimalalle tunteenomaisina. Hänen mukaansa teollisuuden sähköntarve hoituisi muutenkin.

– Hallituksen ilmasto- ja energiastategia näyttää keltaista valoa ydinvoiman rakentamiselle, mutta eduskunta tekee varsinaisen päätöksen. Keskustelu on ollut tunteellista. Ajatellaan, että metallilaitos pyörii ainoastaan ydinsähköllä.

Millä keinoin sama määrä sähköä tuotetaan?

– Lisäämällä suunniteltua enemmän energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä. Meillä tuulivoimavoitteen on asetettu kaksituhatta megawattia vuonna 2020. Se on kaksikymmentä kertaa nykyinen tuulivoimakapasiteettimme. Kuitenkin Espanja rakensi yhdeksässä kuukaudessa saman verran tuulivoimaa kuin me kahdessatoista vuodessa.

Rakennetaanko Kollajan ja Vuotoksen altaat?

– Kollaja tuottaisi noin promillen Suomen sähköntarpeesta, Vuotos neljä promillea. Jokainen voi miettiä, ovatko ne niin välttämättömiä, että niiden takia pitää aiheuttaa korvaamattomia haittaa luonnolle. Mielestäni se on liian kova hinta pienestä sähkömäärästä.

– Vesivoimaloista saadaan lisää sähköä tehostamalla niitä ja varsinkin, kun sateet yleistyvät ilmastomuutoksen myötä.

Mikä on parasta, vesi-, aurinko-, tuuli- vai bioenergia?

– Olen tuulivoimayhtiön osakasomistaja. Tuulivoima on täysin päästötöntä ja sen mahdollisuudet ovat suuret. Koko Suomea ajatellen bioenergiassa on suurin potentiaali keskipitkällä aikavälillä.

Kuinka usein käyt Euroopassa työmatkoilla?

– Koetan rajoittaa lentomatkoja ilmastosyistä. Olen aika tarkka, mihin kokouksiin menen. Tänä vuonna olen lentänyt kolmeen työkokoukseen.

– Työmatkan Saksaan ja Unkariin tein junalla. Siinä on hyvää aikaa lukea ja kirjoittaa. Kyllä junan valintaa hieman ihmetel-

tiin, mutta ei ehkä enää kymmenen vuoden päästä. Ihmiset elävät vielä hiili-intensiivisesti. Se aika päättyy hyvin pian.

Onko sinulla autoa?

– Ei. Minulla on kolme polkupyörää Tampereella ja yksi Helsingissä, Jyväskylän pyörä varastettiin. Vuodessa pyöräilen tuhannen kilometriä, lyhyitä matkoja kaupungin sisällä.

Energiansäästöniksisi tavalliselle kuluttajalle?

– Kannettava tietokone olisi parempi vaihtoehto, kun seuraavan kerran vaihtaa tietokonetta. Siirtyminen ledi-valoihin kuluttaa murto-osan hehkulamppuun verraten. Myös laitteiden valmiustilat kannattaa kytkeä pois. Ruokaa kannattaa lämmitellä liedellä tai uunin sijasta mikrossa. Erilaisilla pikkunikseillä säästää sähköä, se kertautuu.

Vieläkö turvaudut hehkulamppuun?

– Tampereen kodissa viimeinen hehkulamppu paloi loppuun kuukausi takaperin. Kaikki ovat nyt energiansäästölamppuja tai halogeenivaloja. Helsingin kämpässä on vielä vanhoja hehkulamppuja, jotka eivät suostu palamaan loppuun.

Sammutatko valoja toisten jäljiltä?

– Sitä teen paljon täällä eduskunnassa: sammutan valoja kokoushuoneista ja yhteistiloista. Esimerkin voima toimii. Kun omassa arjessa on tottunut säästämään energiaa, se tarttuu muihinkin.

Miten säästät energiaa?

– Kun lähdin kämpältäni, sammutin virran kaikista laitteista, myös televisiosta ja digiboksista. Vain jääkaappi jäi päälle. Laskin myös huoneen lämpötilan 16 asteeseen. Ei sitä tyhjänä tarvitse lämmittää paljoa.

Uskovatko kuluttajat ilmastomuutosta?

– Asenteet ovat muuttuneet parin vuoden aikana. Ehkä siihen ovat vaikuttaneet lämpimät talvet. Oma isäni on hyvä mittari, hänkin on vaihtanut osan hehkulamppuista energiansäästölamppuihin.

STTK:n hallitus tyrmää ansiosidonnaisen työttömyysturvan heikennykset

■ STTK:n hallitus tyrmää sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen yhteydessä esille nousseen ansiosidonnaisen työttömyysturvan heikentämisen.

- Nykyinen työttömyysturvajärjestelmä on hyvä ja toimiva. Kaksi kolmasosaa työttömistä työllistyy alle puolessa vuodessa, moni jo muutaman viikon aikana, hallitus korostaa kannanotossaan.

STTK:n hallituksen mielestä työttömyysturvan ongelma on turvan alhainen taso: usealla STTK-laisella työttömyyspäiväraha korvaa vain alle puolet palkasta.

- Viime päivien huonot uutiset yt-menettelyistä ja tehtaiden sulkemisista sekä kehnot työllisyysennusteet kannustavat kehittämään nykyistä muutosturvaa tehokkaammaksi.

STTK:n hallitus ei ansiosidonnaisen tuen korostamisella tarkoita, että heikko-osaisten asemaa ei tulisi sata-uudistuksella parantaa.

- STTK:n tavoitteena on uudistus, jossa myös perusturvan ongelmia kyetään korjaamaan. Sosiaaliturvan pitää tukea ihmisiä taloudellisessa ahdingossa ja auttaa nopeaan työllistymiseen.

STTK:n hallitus korostaa, että sosiaaliturva rahoitetaan verovaroin. Siksi rahoituksen on oltava kestäväällä pohjalla ja eikä uudistusta saa maksattaa ammattiliittojen jäsenillä.

STTK:n hallitus on tyytyväinen, että sata-uudistukseen liittyvää keskustelua käydään. Yksittäisistä komitean asioista STTK muistuttaa hallitusohjelmaankin kirjatusta vuorotteluvapaan vakainaistamisesta.

- Vapaasta on vain hyviä kokemuksia. Maan hallitus ja myös sata-komitea ovat epäonnistuneet, jos vuosikautia kestänyttä kokeilua vuorotteluvapaasta ei vihdoinkin saada vakainaistettua.

Petri Lempinen:

Koulutus irtisanomisten vaihtoehdoksi

■ STTK:n koulutuspoliittisen asiantuntijan **Petri Lempisen** mielestä koulutuksesta on tehtävä aito vaihtoehto lomautuksille ja irtisanomisille.

- Joustoturvan todellinen luonne arvioidaan nyt, kun taloudellinen taantuma näkyy kiihtyvänä irtisanomisina ja lomautuksina. Onko kyse vain työsuhteiden päättämisen helpottamisesta vai tarjotaanko työnsä menettäville myös toimeentuloturva ja mahdollisuus ammatilliseen koulutukseen, Lempinen kysyy.

Koulutuksen laadullinen kehittäminen ei STTK:n asiantuntijan mielestä enää riitä.

- Nyt tarvitaan käytännön toimia, jotta työpaikkansa menettävät voivat kouluttautua uuteen ammattiin. Koulutusjärjestelmän on tultava yrityksiä vastaan, jotta yritykset lomautusten sijaan tarjoaisivat henkilöstölle kouluttautumismahdollisuuden, Lempinen korostaa.

Lempinen muistuttaa, että taantuma ei muuta ikäkehitystä.

- Nyt irtisanovat yritykset tulevat kärsimään 2010-luvulla työvoimapulasta. Työvoimapulan ehkäisemiseksi on lisättävä työikäisille suunnattavan ammatillisen koulutuksen määrää.

Mikko Mäenpää:

Työehtosopimukset tärkeä osa yritysten yhteiskuntavastuuta

■ STTK:n puheenjohtajan **Mikko Mäenpään** mielestä työnantajien halu ja kyky neuvotella työehtosopimuksista on tärkeä osa suomalaisten yritysten yhteiskuntavastuuta.

- Työehtosopimuksilla estetään sosiaalinen polkumyynti. Nyt tämä yhteiskuntavastuun osa-alue on muutoksessa, sillä työnantajat eivät halua neuvotella keskitettyjä sopimuksia.

- Tilanne ei kuitenkaan poista tarvetta pohtia yhdessä suomalaisen yhteiskunnan menestystekijöitä tai valmistella kolmikantaista lainsäädäntöä. Ay-liikkeen lähtökohta on turvata työehtosopimusten asema suomalaisena kilpailukykytekijänä.

Helsingissä Kauppakamarin Forumissa puhunut Mäenpää varoittaa, että arvostiridiidat voivat tulevaisuudessa aiheuttaa ay-liikkeen radikalisoitumista.

- Yritysten edustajat korostavat yrityksen vastuuta olla kannattava ja tuottava. Työntekijät vaativat kokonaisvaltaista vastuuta henkilöstöstä. Siksi yhteiskuntavastuulla on eri sisältö riipuen siitä, keneltä kysytään.

- Tästä arvostiritojen aiheuttamasta radikalismista on jo merkkejä Suomessa ja maailmalla. Pahimpien ylilyöntien välttämiseksi yritystoiminta tarvitsee kansainvälisiä pelisääntöjä.

Ilmastonmuutos Nyt

Ilmastonmuutoksesta on vuosikymmenessä tullut niin tavallisten ihmisten kuin päättäjienkin huolenaihe. Kuinka ympäristötietoisuus etenee kodeissa ja työpaikoilla? Mitä muutos merkitsee Suomen taloudelle ja työllisyydelle? Miltä suunnalta pitäisi lähteä etsimään tulevaisuuden energiaratkaisuja?

TEKSTI: Tuomo Tarvas
KUVA: Eija Hiltunen

Yritys, joka vähentää päästöjään ja energiankulutustaan, kehittää uusia tuotteita ja palveluita ja kouluttaa henkilöstöään, pärjää parhaiten muuttuvan ilmaston Suomessa. Näin arvioi asiantuntija *Leila Kurki* STTK:sta.

Vaikka uutiset huutavat entistä masentavampia ennusteita maapallon tulevaisuudesta, STTK:n työllisyyspoliittinen asiantuntija Leila Kurki ei suostu maailmanlopun manaajaksi. Hänen mielestään keskeisessä roolissa matkalla vähähiiliseen yhteiskuntaan on poliittinen ohjaus sekä lainsäädäntö. Liike-elämän vapaaehtoiset toimet eivät riitä.

– Ei riitä, että poliitikot tekevät pikku ohjelmia lähinnä vaalikauden ajaksi. Yritykset odottavat selkeää signaalia siitä, mikä on kehityksen suunta, Kurki toteaa.

Olennaista ekorakennemuutoksessa on korkeasti koulutetun henkilöstön saatavuus ja vanhan henkilökunnan täydennuskoulutus. Koulutusten on tarjottava tietoa muun muassa ilmastonmuutoksen yhteiskunnallisista seurauksista ja siitä, miten yritykset voivat vähentää päästöjään ja energiankulutustaan.

– Tällä hetkellä ajantasaista koulutusta on liian vähän. Tarjonta ei vastaa edes nykyistä kysyntää, Kurki huomauttaa.

Voittajia ja häviäjiä

Ilmastonmuutoksen on väitetty lopettavan kokonaisia tuotannonaloja, mutta Leila Kurki on eri mieltä. Toimialojen sisällä tulee olemaan sekä voittajia että häviäjiä.

Voittajat kehittelevät uusia tuotteita ja palveluita, vähentävät energiankulutus-

Ilmastouhka ei tapa uudistujaa

Uusien tuotteiden suunnittelu, valmistus, valvonta ja palvelu luovat työpaikkoja, eivät vain vihreät laitteet.

– En suostu nostamaan käsiä pystyyn. Ilmastomuutokseen on sopeuduttava, jotta usko tulevaisuuteen säilyy, Leila Kurki pohtii.

taan ja huolehtivat työntekijöiden koulutuksesta. Häviäjät kangistuvat vanhoihin kaavoihin eivätkä uudistu ajoissa.

– Yritysten on tarkistettava tuotantotapansa, markkinansa, työvoimansa ja osaamistasonsa. Uusien tuotteiden suunnittelu, valmistus, valvonta, markkinointi ja myynti sekä huolto luovat työpaikkoja, eivät vain vihreät laitteet.

Pienetkin yrittäjät voivat pärjätä. Esimerkiksi epärealistisista tulevaisuuden suunnitelmista Kurki nostaa esiin eteläsuomalaiset hiihtokeskukset, jotka ovat sijoittaneet miljoonia euroja uusiin lumetuskalustoihin. Talvien on ennustettu muuttuvan lämpimiksi ja lumettomiksi erityisesti maan eteläosissa.

– Oivallista tulevaisuuden ennakkointia sen sijaan on Uudenkaupungin autotehtaalla aloitettava hybridiautojen tuotanto, Kurki arvioi.

Hiilivuoto ei vie tehtaita

Teollisuus ja muut EU:n ilmastopolitiikan arvostelijat pelkäävät, että päästökaupan takia raskas teollisuus karkaa kehittyviin maihin, joissa ympäristöstandardit ovat huomattavasti heppoisemmat. Leila Kurki ei jaa pelkoa.

– Varmasti päästökaupalla on osaltaan kielteinen vaikutus, mutta sitä on vaikea todentaa, koska samanaikaisesti syntyy myönteistä vaikutusta.

Kurjen mukaan kaikki Suomen konepaja- ja metsäyritykset ovat potentiaalisia tulevaisuuden yrityksiä, vaikka niin sanottua hiilivuotoa tapahtuukin.

– Työpaikkoja siirtyy tuotantokustannusten ja ympäristöstandardien vetämänä Euroopan ulkopuolelle. Euroopan terästeollisuudesta voi lähteä jopa 50 000 työpaikkaa. Riski vähenee, jos yritykset panostavat tutkimus- ja kehitystyöhön ja koulutukseen, Kurki kertoo.

Rakennusteollisuus ei ole STTK:n asiantuntijan mukaan panostanut tutkimukseen ja kehitykseen tarpeeksi. Esimerkiksi talojen energiatehokkuutta ja energian talteenottoa voisi tuntuvasti lisättävä.

– On arvioitu, että korkeiden energian säästöstandardien noudattaminen lisäisi rakennusalan työvoimaa miljoonalla henkilötötyvuodella. Se on kymmenen prosenttia alan eurooppalaisesta työvoimasta, Leila Kurki kertoo.

Ekosektori myötätulessa

Ympäristösektori on eräs nopeimmin

kasvavista teollisuudenaloista koko maailmassa. Sektorin arvioidaan olevan parin vuoden sisällä jo 700 miljardin euron vuotuinen bisnes. Ympäristösektori pitää sisällään muun muassa uusiutuvaan energiaan liittyvän tuotannon ja tuotekehityksen.

EU-valtioista Leila Kurki nostaa esille erityisesti Saksan ja Espanjan panokset.

– Saksassa ympäristösektorin palveluksessa oli 1,5 miljoonaa ihmistä vuonna 2006. Määrän on arvioitu kaksinkertaistuvan reilussa kymmenessä vuodessa. Espanjassa on säädetty laki, jonka mukaan kaikkiin uusiin rakennuksiin on tuotettava energiaa aurinkovoimalla, Kurki luettelee.

Etelä-Euroopassa ilmastomuutoksen kielteiset vaikutukset näkyvät pohjoista nopeammin. Pahenevasta kuumuudesta ja kuivuudesta kärsivät asukkaat, turismi sekä maa- ja metsätalous. Voittajiin kuuluvat esimerkiksi aurinkoenergia- ja ilmastointiyritykset.

– Monissa arvioissa ilmastomuutosta parhaiten hyödyntäviksi aloiksi mainitaan rakentaminen, elektroniikka, uusiutuva energia, logistiikka ja vähäpäästöinen liikenne, Kurki lisää. |

”Raskas teollisuus kärsii liikaa”

■ Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan raskas teollisuus kuuluu ilmastotalkoiden häviäjiin, jolle ei saada aikaiseksi kansainvälistä ilmastositomusta, jossa mukana ovat pahimmat saastuttajat, kuten Yhdysvallat, Kiina ja Intia.

– EU:n raskas teollisuus ei pysty siirtämään päästökaupan lisäkustannuksia hintoihinsa ilman, että kilpailukyky romuttuu, energia- ja ilmastopolitiikan johtava asiantuntija **Helena Vänskä** EK:sta toteaa.

Vänskä kehuu puhtaan teknologian ja uusiutuvan energian yritysten osaamista Suomessa. Vaikka työpaikkojen määrä aloilla kasvaisikin, se ei Vänskän mukaan riitä kompensoimaan perusteollisuuden työpaikkojen menetyksiä.

Vänskä toivoo, että uusi kansainvälinen ilmastositomus syntyy vuoden päästä Kööpenhaminassa. Tämän hetkistä tilannetta hän kuitenkin pitää ”melko lohduttomana”.

Jos tuleva presidentti **Barack Obama** ilmoittaisi Yhdysvaltain liittyvän mukaan sopimukseen, kehittyvien maiden saaminen mukaan olisi todennäköisempää, Vänskä arvioi.

TEKSTI: Terhi Nieminen | KUVA: Jaakko Asikainen

Ylikulutus kuriin

Vapaan kirjoittajan ja tutkijan *Olli Tammilehdon* mukaan ilmastonmuutosta ei voida suitsia ilman ylikulutuksen lopettamista. Se taas ei onnistu, elleivät yhteiskunnan rakenteet ja koko voimassaoleva ajattelutapa muutu radikaalisti.

– Näkemys siitä, että kuluttajat ovat syntyisiä ilmastonmuutokseen, on harhaanjohtava. Yhteiskunnan voimasuhteiden pitäisi muuttua, Tammilehto painottaa.

Tavalliset ihmiset pyrkivät vaikuttamaan ilmastonmuutokseen vähentämällä energiankulutustaan, sillä näin kuuluu virallinen ohje. Tammilehdon mielestä valojen sammuttamisella ja lamppujen vaihtamisella vähemmän energiaa kuluttaviin ei ole merkitystä, koska samanaikaisesti ihmisiä kehoitetaan lisäämään kulutusta.

– Tämä poliitikkojen, yhtiöjohtajien ja viranomaisten viesti on ristiriidassa ilmastotalkoiden kanssa.

Keskittynyt valta

Kasvuajattelun juuret ovat Olli Tammilehdon mukaan 1700-luvun teollistuvassa Englannissa. Silloin tehtaat alkoivat tuottaa osalle ihmisistä vaurautta. Koska ne syrjäyttivät käsityötuotannon, ne tuottivat samalla kurjuutta. Erityisen paljon köyhyyttä luotiin vinnin kohteena olleisiin maihin, esimerkiksi Saksaan, jossa teollistuminen käynnistyi myöhemmin.

– Työväenliikkeet alkoivat vaatia tassa-arvoa, demokratiaa ja oikeudenmukaista osaa teollistumisen hedelmistä. Niille luvattiin, että kakun kasvaessa syntyy uusia työpaikkoja ja myös työläisille tulevat viipaleet kasvavat. Vallan keskittyminen harvojen käsiin perus-

tuu tälle kasvun lupaukselle, Tammilehto sanoo.

Nykyisin valta keskittyy Tammilehdon mukaan suuryhtiöille, joilla on hyvät suhteet valtioon. Tammilehto itse asuu Fiskarissa ja asioi paikallisessa Siwassa. Sinne saapuu ruoka keskusvarastosta Helsingistä. Paikkakunnan omasta leipomosta tai omilta viljelijöiltä ei voida ostaa mitään.

– Etenkin talvisin meille tuodaan suuria määriä ruokaa Espanjasta ja Italiasta, mikä merkitsee valtavaa rekka- ja lentoliikennettä. Lähestyvä ilmastokatastrofi on kasvuun ja vallan keskittymiseen perustuvan järjestelmän tulos, tutkija kritisoi.

Mukaan liikkeisiin

Yhtenä ylikuluttamisen aisankannatta-

jana Tammilehto pitää mainontaa. Sen tavoitteena on saada ihmiset haluamaan turhia asioita.

– Mainonnan rinnalla kulutusta ruokkii tuotteiden käyttöön tahallinen lyhentäminen, joka keksittiin 1930-luvun laman aikana, jolloin köyhtyneet ihmiset piti saada ostamaan.

Mutta jos elämme näin ylhäältä päin ohjaillussa järjestelmässä, voiko yksittäinen ihminen tehdä mitään –paitsi sammutella valoja?

– Hän voi osallistua liikkeisiin, jotka pyrkivät muuttamaan yhteiskunnan rakenteita, Tammilehto muistuttaa.

Usein tavalliset ihmiset lähtevät liikkeelle viimeistään silloin, kun ongelma tulee tarpeeksi lähelle: jos esimerkiksi naapuriin ollaan rakentamassa uraani-kaivosta tai ydinvoimalaitosta. |

Olli Tammilehto sylissänsä Helmi-tytär.

Ekolaskurit puntarissa

Verkossa on tarjolla useita laskureita kansalaiselle, joka haluaa mitata ekologisen jalanjälkensä. Mittarien taso osoittautui testissämme melko kirjavaksi.

■ Moni pohtii, millainen jälki minusta jää maapallon ekosysteemiin. Erilaiset ympäristöjärjestöt ja -yritykset ovat laatineet laskureita, jolla tätä niin sanottua ekologista jalanjälkeä voi yrittää mitata.

Yhteistä kaikille laskureille on, että niiden päätarkoituksena ei oikeastaan ole mittaus, vaan muutoksen aikaansaaminen vastaajien käyttäytymisessä.

Keskivertokansalainen voikin tuntea lievää ahdistusta sen vuoksi, että testeissä pärjää parhaiten polkupyöräilevä vegaani, joka ostaa vaatteensa kirpputorilta ja asuu kierrätysmateriaaleista valmistetussa kodissa. Keskiluokkaista suomalaiselämää elävä ihminen saa väistämättä sapiskaa kailta laskureilta.

Yksi vai seitsemän maapalloa?

Ekolaskureiden tuloksien vertailu on vaikeaa ellei mahdotonta, koska niissä painotetaan eri asioita. Selkeimmän numeraalisen tuloksen antavat laskurit, joilla mitataan yksilön aiheuttamia hiilidioksidipäästöjä. Lopputulos on silti eri mittauksissa erilainen.

Kehitimme vertailua varten keskiluokkaisen neljän hengen mielikuvi-tusperheen.

Eri testeissä kysyttiin vastaajaperheen elämästä hiukan eri asioita, mutta pyrimme noudattamaan kaikissa mahdollisimman samanlaista elämäntapaa. Laskurit antoivat kuitenkin hyvin erilaisia lukemia.

Eräs yleinen mittaustapa on se, kuinka monta maapalloa tarvittaisiin, jos kaikki ihmiset noudattaisivat samanlaista elintasoja kuin testattava. Suurin piirtein samoilla perusteilla laskettu lopputulos vaihteli neljästä seitsemään maapalloon.

Yllättävimpään tulokseen päätyi turkulaisen ammattikorkeakoulun laskuri: 0,9 maapalloa. Kulutusjuhla saa siis jatkua vapaasti. Ei kai nyt sentään?

TEKSTI: Risto Paananen

Jalanjälki

Ylläpitäjä: Maailman Luonnon Säätiö WWF (Britannia)
<http://footprint.wwf.org.uk/>

- + Helppokäyttöinen ja selkeä
- mittaa brittiläistä elämäntapaa, kaukolämpö ja keskuslämmitys tuntemattomia

Erikoista:
Korujen ja isojen huonekalujen ostaminen kasvattaa jalanjälkeä.

Ekologinen jalanjälki

Ylläpitäjä: Turun ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen koulutusohjelma
<http://www2.turkuamk.fi/keke/ekofeet2/index.php>

- + Helppokäyttöinen
- Laskuri huollon tarpeessa

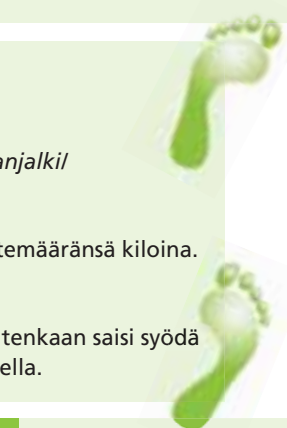
Erikoista:
Jalanjälki pienenee, jos välttää peseytymistä ja pitää samaa vaatekertaa vähintään neljä päivää.

Hiilijalanjälki

Ylläpitäjä: Helsingin Sanomat
<http://www2.hs.fi/extrat/hsfilomaelama/hiilijalanjalki/>

- + Selkeä ja helppokäyttöinen
- Vastaajan pitäisi osata arvioida vuotuinen jätemääränsä kiloina.

Erikoista:
Laskuri suosii vahvasti kasvissyöjiä. He eivät kuitenkaan saisi syödä hedelmiä tai vihanneksia sesonkiajan ulkopuolella.

Testivoittaja

Minun jalanjälkeni
Ylläpitäjä: Redefining Progress, yhdysvaltalainen tieteellinen ajatushautomo
www.myfootprint.org

- + Ammattimainen toteutustapa tuo uskottavuutta
- + Pientä lahjoitusta vastaan saa julisteen, johon on personoitu oma testitulostulos
- Kysymyspatterit eivät kovin yksityiskohtainen

Erikoista:
Amerikkalainen mittakaava: 150 neliön asunto luokitellaan pieneksi.

Hiilijalanjälki 2

Ylläpitäjä: Carbon Footprint, brittiläinen ympäristöalan liikeyritys
www.carbonfootprint.com

- + Autojen päästöt lasketaan merkki- ja mallikohtaisesti
- Mittaa brittiläistä elämäntapaa, kaukolämpö ja keskuslämmitys tuntemattomia

Erikoista:
Jalanjälki pienenee, jos ei omista pankkitiliä.

Ekotallaaja

Ylläpitäjä: Tampereen kaupunki
www.tampereenkaupunki.net/ekotallaaja/

- + Yksityiskohtaiset, selkeät kysymykset
- Vaikeaselkoinen lopputulos

Erikoista:
Jalanjälki pienenee, jos pysyttelee vapaa-aikanaan kotona.

TEKSTI: Unionimedia/Jaakko Asikainen | KUVA: Markus Sommers

Kriittinen energialähtettiläs pettyi Suomen linjaan

Veteraanipoliitikko *Paavo Lipponen* (sd) kohahdutti hiljattain ryhtymällä saksalais-venäläisen maakaasuyhtiö Nord Streamin neuvonantajaksi. Energia-asioihin syventyneen ex-pääministerin mielestä ydinvoiman poliittiset vastustajat puolestaan ovat hypettäjiä, fundamentalisteja tai jopa jonkinlaisia ilmasto-talibaneja

Lipponen on pettynyt sekä EU:n että Suomen energia- ja ilmasto-politiikkaan. Hänen mielestään oli virhe lähteä tavoittelemaan yhtä aikaa isoa hiilidioksidipäästöjen vähennystä ja mittavaa lisäystä uusiutuvien energialähteiden osuuteen.

Lipposen mukaan ilmaston lämpeneminen on niin iso ja nopeita torjuntatoimia vaativa uhka, että se on pantava selkeästi etusijalle.

– Tärkeysjärjestyksen selvittäminen on ehdottoman välttämätöntä, koska tavoitteet voivat lyödä toisiaan korville, Lipponen toteaa.

Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä ei Lipposen mukaan onnistu ilman ydinvoiman lisäämistä.

– Itse asiassa tulemme tarvitsemaan kaiken ydinvoiman, jonka kykenemme rakentamaan siinä aikataulussa kuin ongelmien ratkaiseminen vaatii, Lipponen laskee.

Väärän politiikan oireyhtymä

Kiihkeimpiä ydinvoiman poliittisia vastustajia Lipponen nimittää ”talibaneiksi”.

– Heidän fundamentalismin

Paavo Lipposen mukaan ilmastonmuutoksen torjunnassa voidaan oikeilla ratkaisuilla saavuttaa menestystä, mutta siitä huolimatta on valmistaututtava myös sopeutumaan ilmaston lämpenemiseen.

Energian tarpeesta esitetään tahallisesti matalia arvioita, koska sillä tavoin arvelaan päästävän helpommin EU:n tavoitteeseen uusiutuvan energian käytössä.

asteelle viety toimintansa muistuttaa 1970-luvun ääriradikalismia. Ihmettelen esimerkiksi sitä, onko ilmastomuutoksen torjuminen Greenpeacele todellisuudessa lainkaan tärkeää, kun uskonnollinen ydinvoiman kieltäminen tuntuu ajavan kaikesta muusta ohi.

Tarkoitushakuista fundamentalismia esiintyy Lipposen mielestä runsaasti myös poliitikkojen riveissä. Moni haluaa profiloitua oletetulla ympäristötietoisuudellaan.

– Siitä tulee helposti niin sanottu väärän politiikan oireyhtymä. Halutaan tehdä hyvää, mutta lopputulos ei toimikaan halutulla tavalla.

EU:ssa häntä heiluttaa koiraa

– EU:ssa on parin viime vuoden aikana tehty ilmasto- ja energia-politiikassa päätöksiä, joiden seurauksia ei ole haluttu selvittää, joiden kustannuksia ei ole haluttu laskea ja joista ei kukaan tiedä, miten ne voitaisiin toteuttaa, Lipponen hämmästelee.

– Fundamentalistien on annettu hallita ilmastopolitiikkaa. Häntä heiluttaa koiraa. Eihän Euroopan unionin kokouksissa edes pystytäkään keskustelemaan näistä asioista ilman, että leimakerkes heti heilahtaa, EU-konkari murehtii.

Vähemmän turhaa hypeä, kestävä kehitys kanssa linjassa olevia toimivia, pragmaattisia energiaratkaisuja ja sitten todella isoja panostuksia uusiutuvien energiantuotantomuotojen kehittämiseen, kuulu veteraanipoliitikon ohjeistus uudelle linjalle.

Kylmää kyytiä hallitukselta

Lipponen muistuttaa, että kestävä kehitys käsitteeseen kuuluu myös taloudellinen ja sosiaalinen ulottuvuus, joka näyttää nyt romuttuneen.

– Suomen hallituksen yritys panna tuulivoiman lisäämisen

Onko ilmastomuutoksen torjuminen Greenpeacele todellisuudessa lainkaan tärkeää, kun uskonnollinen ydinvoiman kieltäminen tuntuu ajavan kaikesta muusta ohi?

kustannukset kylmästi kotitalouksien sähkölaskuihin on juuri osoitus sosiaalisen ulottuvuuden unohtamisesta.

EU:n hype-politiikan seurauksena on Lipposen mukaan myös se, että Suomessa on ryhdytty harrastamaan numerokikkailua.

– Energian tarpeesta esitetään tahallisesti matalia arvioita, koska sillä tavoin arvellaan päästävän helpommin EU:n tavoitteeseen uusiutuvan energian käytössä.

Suomen energiapolitiikka on veteraanipoliitikon mielestä nyt moneltakin kantilta rompallaan.

– Keskustelu ydinvoimasta on alkeellista ja pinnallista. Ihan kuin ei uskalletaisi puhua asioista niiden oikeilla nimillä

– Tuulivoimaratkaisulta puuttuu pohja. Pitäisi ensin olla ohjelma, jossa määriteltäisiin muun muassa syöttötariffit, ennen kuin päästään arvioimaan kovaa 20 prosentin tavoitetta.

Huuhaa-professorit liikkeellä

Uusien teknologioiden tarjoamista mahdollisuuksista pu-

hutaan paljon, mutta ne ovat Lipposen mielestä edelleen harkittavissa.

– Kaikenlaiset huuhaa-professorit ovat maailmalla liikkeellä. Jos heidän lupaamansa uudet työpaikat laskettaisiin yhteen, lopputulokseen ei uskoisi kukaan. Noiden perässä pitäisi sitten lähteä juoksemaan, Lipponen puuskahtaa.

Lipposen mukaan keskustelussa on vahingollisella tavalla sotkettu uusien teknologioiden tarjoamat mahdollisuudet ja lähitulevaisuuden sähkötuotantokapasiteetin rakentaminen.

– Totta kai meidän tulee Suomessa sijoittaa tutkimukseen ja tuotekehitykseen, jotta saisimme aikaan maailmanlaajuisilla markkinoilla myytäviä menetelmiä ja laitteita. Samaan aikaan meidän on kuitenkin huolehdittava sähkösaannista lähitulevaisuudessa.

– Mielenkiintoista, että hallitus ei ole kyennyt edes määrittelemään, montako ydinvoimalaa Suomeen olisi yhteiskunnan kannalta järkevää rakentaa. On vaikea nähdä, millä perusteella hakemuksia ryhdytään hyväksymään tai hylkäämään, Lipponen kummeksuu.

Sähköä Lipposen laskuopilla

Lipposella itsellään on ydinvoimarakentamiseen selkeä resepti: Teollisuuden Voiman, Fennovoiman ja Fortumin hankkeille voitaisiin kaikille myöntää rakennusluvat, mutta tietyssä aikajärjestyksessä.

Lipposen mukaan kilpailevien energiayhtiöiden lähtökohta on nyt se, että yksi hakemuksista hyväksytään eikä jatkosta ole mitään tietoa. Vaihtoehtoksi hän esittää 20 vuoden ohjelman, jolle kolmen uuden ydinvoimalan rakentaminen porrastettaisiin.

– Yksi uusi ydinvoimala tarvitaan teollisuudelle. Mikäli emme pysty turvaamaan energiantensiiviselle teollisuudelle

sähkön saantia kilpailukykyisin ehdoin, tuotannon siirtyminen ulkomaille kiihtyy entisestään. Tämä kuudeskin ydinvoimalayksikkö olisi parasta rakentaa Olkiluotoon, jossa infra on valmiina loppusijoitusta myöten.

– Toinen ydinvoimala on tarpeen korvaamaan sähkön tuontia Venäjältä. Energiaomavaraisuuden nostaminen edellyttää myös sitä, että pystymme ajoitain viemään sähköä.

– Kolmas ydinvoimala pitää rakentaa korvaamaan 2020-luvulla vanhenevat Loviisan pienet yksiköt, räknäilee Lipponen, jonka laskuopissa luvan antaminen yhden sijasta kolmelle ei siis merkitsekään voimalaluvun nousemista kahdeksaan, vaan kokonaismäärä jäisi kuuteen yksikköön.

– Kapasiteettia vain olisi enemmän, toteaa Paavo Lipponen, jonka mukaan tämän ohjelman toteuttamisen jälkeen lisää tarvittaisiin vasta Olkiluoto ykkösen ja kakkosen poistuessa käytössä. |

Fundamentalistien on annettu hallita ilmastopolitiikkaa. Häntä heiluttaa koiraa. Eihän Euroopan unionin kokouksissa edes pystytäkään keskustelemaan näistä asioista ilman, että leimakerkes heti heilahtaa.

Ilmastonmuutos uhkaa nuorison maailmankuvaa

Opetusministeriön, nuorisotutkimusverkoston ja nuorisoasian neuvottelukunnan perinteinen nuorisobarometri tuotti tänä vuonna tiedon, jonka mukaan ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos herättää enemmän pelkoja kuin ennen. Tähän aihepiiriin liittyy myös voimakas huoli energian riittävästä.

Turvattomuuden aiheuttajana ilmastonmuutos nousi tutkimuksessa piikkipaikalle. Oman asuinalueen asiat tai maailmanpolitiikka aiheuttivat nuorille vähemmän huolta.

Nuoret ovat tiedostaneet ympäristöasioiden merkityksen, mutta toisaalta vastauksista ilmeni ristiriita: toimintaa luonnon ja ympäristön suojelemiseksi pidettiin vähemmän tärkeänä kuin vastaavassa tutkimuksessa vuosittuuden vaihteessa.

Muutos saattaa liittyä siihen, että erilaisia vapaa-ajan aktiviteetteja organisoivat järjestöt ovat yleisesti menettäneet otettaan nuoriin, jotka sitoutuvat ensisijaisesti perheeseen ja ystäväpiiriin. Kodissa saadun ympäristökasvatuksen merkitys on tämän kehityksen myötä ilmeisesti nousussa.

Nuorisojärjestöt kiristäisivät tavoitteita

WWF ja 20 järjestöä, joista puolet nuoris- ja opiskelijajärjestöjä tai ylioppilaskuntia, vaatii Suomea sitoutumaan päästövähennyksiin, jotka hallitusten välinen ilmastonmuutospaneeli IPCC määritteli välttämättömiksi ilmastonmuutoksen torjumisessa.

IPCC:n määrittelemät päästöleikkaukset sovittiin teollisuusmaiden tavoitteita koskevien jatkoneuvottelujen pohjaksi YK:n ilmastokokouksessa Balilla vuonna 2007.

EU on luvannut korottaa päästövähennystavoitteensa 30 prosenttiin, kun Kioton pöytäkirjan jatkosopimuksesta päästään sopuun.

Suomen ilmasto- ja energiastrategiassa tavoitellaan kuitenkin vain EU:n väliaikaista 20 prosentin tavoitetta. |

TEKSTI: Tiina Pelkonen | KUVA: Markus Sommers

Tiedostavat nuoret avainasemassa

Nuoret tuntuvat monessa tapauksessa ympäristötietoisemmilta kuin keskiikäiset kansalaiset keskimäärin. Nuorissako siis ilmastonmuutoksen torjunnankin mahdollisuus?

Tuhannet jouluvalot korostavat helsinkiläisen kauppakeskuksen ostosmaailman yltäkylläistä kulutusjuhlaa. 14-vuotias **Miina** ehtii koulun ja tanssitunnin välissä vilkkaaseen kahvilaan kertomaan omasta, kavereiden ja perheen ympäristöasenteista.

– Ilmastonmuutosta ei varmasti voi enää estää, mutta pystymme silti hidastamaan sitä huomattavasti, hän pohtii.

Sähköä säästetään

Miinan perhe asuu itä-helsinkiläisessä kerrostaloasunnossa, juuri sopivassa nelihenkisen perheen tarpeisiin. Tytär on hyvin tietoinen perheen arkisten valintojen vaikutuksista ilmastonmuutokseen.

– Käymme saunassa normaalisti keran viikossa, ja yleensä kaikki yhdessä, joten sitä ei lämmitetä turhaan.

Kotona käytetään energiansäästölamppuja, ja nyt esimerkiksi jouluvaloina pelkästään sähköä säästäviä ledejä. Tytär sammuttelee kodinkoneita jos huomaa niiden olevan turhaan päällä.

– Iskä on kyllä vähän sitä mieltä, että esimerkiksi hänen tietokoneensa näyttöä ei aina tarvitsisi sammuttaa. Minä jaksan muistuttaa, että pienikin valo kuluttaa kyllä energiaa.

Lähiruoka kiinnostaa

Koulussa on juuri päättynyt jakso, jossa syvennytettiin kierrättämiseen ja yleensä ympäristötietoisuuteen.

Miinan perhe pyrkii kierrättämään kaiken mahdollisen. Taloyhtiö tarjoaa

hyvät mahdollisuudet lajitteluun ja läheiseen ostoskeskuksen voi kantaa kätevästi ostosreissulla sen, mitä pihan jätekatokseen ei.

Miina on ilmeisen aktiivinen osapuoli kierrätyksessä, koska luetteloi ilman miettimistä: biojäte, lasi, metalli, paperi, kartonki, pullo sekä vanhat paristot.

– On tyhmää, kun jotkut naapurit kantavat vaikkapa lastensa kartonkiset joululahjapakkaukset sekajätteeseen.

Miina ei monen nuoren tavoin halua ryhtyä kasvissyöjäksi, ainakaan ekologisista syistä. Hänen mielestään riittää, kun katsoo, miten kaukaa ruoka tulee.

Perheessä käy joka toinen viikko siivooja, joka ammatilaisena käyttää vettä säästäviä työmenetelmiä.

– Emme muutenkaan ole mitään himosiivoojia, imuroimme viikoittain, joten se ei paljon sähköä kuluta.

Perheen yhteinen synti on matkustaa pari kertaa vuodessa etelän lämpöön, esimerkiksi Kanarian saarille tai kaupunkilomille muualle Eurooppaan.

– Ne nyt eivät ole ekotekoja, mutta kyllähän autolla, junalla ja laivalla meneminen kuluttaisi yhtä lailla, pohtii joulun ja uudenvuoden välistä etelänmatkaa jo odottava stadilaisteini.

Lelut ja kirjat kiertävät

Perheen kulutus ei kuulosta tuhlailevalta. Tytär ostelee paljon vaatteita kirpputoreilta ja kannustaa vanhempiaan käyttämään kirjastoja kirjakauppojen sijasta.

– Tosin kannamme kirjoja kesämökille, ja lähellä asuvat sukulaiset lukevat ja lainailevat niitä.

Perheessä ostetaan kunnollista tavaraa, joka käytetään loppuun, ja ehjiä vaatteita ei heitetä pois.

– Kun iskä juhli syntymäpäiväänsä, hän antoi tilinumeron, jotta ihmiset saattoivat laittaa rahaa hyväntekeväisyyteen.

Jouluisin Miina ja hänen seitsenvuotias pikkusiskonsa joutuvat – joskus vähän pitkin hampainkin - keräämään vanhoja ehjiä ja siistejä leluja ja tavaroita lahjoitettavaksi Pelastusarmeijan keräykseen.

– Helppoahan se on, kun tiedämme, että joulupukki kuitenkin tuo uusia. |

14-vuotiaan Miinan koulussa on juuri käyty läpi muun muassa kierrätykseen ja jätteiden lajitteluun liittyviä asioita.

TEKSTI JA KUVAT: Unionimedia/Kirsi Salo

Kuinka torjut ilmastonmuutosta?

Kun suomalaiselta kysyy, uskooko tämä ilmastonmuutokseen, vastaus on lähes aina automaattinen kyllä. Mutta mitä me oikeastaan teemme sen hidastamiseksi kotona? Entä työpaikalla?

Jorma Falkenberg

■ – Käytän julkisia kulkuneuvoja aika paljon. Vaimo käyttää autoa. Fossiilijälkeni on oikeasti varmaan aika pieni.

– Töissä kaikki paperit kierrätetään. Aikaisemmassa työpaikassa talolla oli oikein vihreä linja paperinkierrätyksineen. Mikähän sen nimi olikaan?

Tuija Kannisto-Karonen

■ – Perheessämme kannatetaan ympäristönsuojelua yleisesti. Tämä näkyy myös lasten toiminnassa. Pojillani oli koulutehtävä, jossa menttiin kauppaan vanhempien kanssa ja katsottiin, mitä pesuaineita kuuluu ostaa. He tosiaan kiinnittävät huomiota siihen. Heille se on tärkeä asia, koska se on koulussakin opetettu.

– Minusta kaikki kierrätys auttaa. Tällä hetkellä käytän julkisia kulkuvälineitä. Käytän omaa autoa erittäin vähän, koska kuljen työmatkat Turusta Helsinkiin junalla. Hyvin vähän autoa tulee käytettyä enää iltaisin Turunkaan päässä.

– Liikun aika paljon työnkin puolesta ja käytän myös silloin julkisia tai kävelen.

Sisko Toppinen

■ – Yritän vähentää autoilua. Mietin, vieläkö haluan lentää lomamatkoille vai pitäisikö siirtyä toisenlaiseen lomaviettoon. Siinä en voi sanoa, olenko tehnyt jotain.

– Olen yksityisyrittäjä. Minulla on oma työtila ja toimin siellä vain yksin. Yritän säästää sähköä. Se on, paitsi ilmastonmuutuskysymys, myös kustannuskysymys nykyään.

Janne Melajoki

■ – Juuri laskin hiilijalanjälkeni ja totesin, että olen tavoitteen alapuolella. Opiskelen Lahdessa ja reissaan sinne junalla. Minulla ei ole autoa, ja syön aika vähän lihaa. Kotona puhumme paljon tästä.

– Opiskelen muotoilua. Siinä meidän pitäisi ottaa ympäristönäkökulma huomioon aina, kun alamme tehdä jotain. Olisi vältettävä turhaa muotoilua, kuten muovipusseja.

Mikko Tujula

■ – Kierrätän ja säästän sähköä, jos mahdollista. Pidän turhat valot pois enkä pidä telkkaria päällä, jos en katso sitä. Siihen liittyy muutenkin kestävä kehityksen ajattelu. Ostan reilun kaupan tuotteita, jos mahdollista ja tuen kotimaista. Liikun julkisilla.

– Opiskelupaikalla en ota turhia printtejä. Ei se oikeastaan muuten opiskelussa näy.

Suomi siirtyy Keski-Eurooppaan

■ Ilmatieteen laitoksen esittelemät mallit viittaavat siihen, että kuluvan vuosisadan lopussa meillä vallitsee suurin piirtein Keski-Euroopan nykyinen ilmasto.

Käytännössä kaikissa skenaarioissa ilmasto lämpenee suunnilleen samaa tahtia vuoteen 2040, mutta vuosisadan loppupuolen ennusteet vaihtelevat sen mukaan, kuinka paljon hiilidioksidipäästöjä rahoittavien toimien tehoon luotetaan.

Lähes yhtä mieltä ollaan siitä, että talvemme pimenevät edelleen, koska pilvisyyden lisääntyminen voi vähentää selkeitä kelejä jopa neljänneksellä. Lämpenemistä on odotettavissa kaikkina kuukausina, mutta eniten talvella, joten lumi ei tule pysymään maassa edes nykyiseen malliin. Sademäärät nousevat tällä vuosisadalla ennusteesta riippuen 12–22 prosenttia.

TEKSTI: Unionimedia/Minna Suihkonen

Talouskasvu vai ilmasto?

Onnistuuko ilmastomuutoksen torjunta ilman talouskasvun rajoittamisesta? Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) laskelmien mukaan ei.

VATT:n tuoreen tutkimuksen mukaan EU:n ilmasto- ja energiapaketin toteuttaminen syö talouskasvua vuonna 2020 vähintään 0,8 prosenttia.

Onko se paljon vai vähän? Palkansaajien tutkimuslaitoksen johtaja **Jaakko Kianderin** mielestä vähän, sillä Suomen talous todennäköisesti kasvaa vuoteen 2020 mennessä kymmeniä prosentteja.

Suomen luonnonsuojeluliiton ilmastovastaava **Leo Straniuksen** mielestä 0,8 prosenttia ei ole juuri mitään.

– Rikastumisemme viivästyy muutamalla kuukaudella.

Pitkällä aikavälillä ilmastomuutoksen torjunta toki vaikuttaa talouteen dramaattisesti, Stranius myöntää.

– Fossiilisiin polttoaineisiin perustuneet alat häviävät ja uusiutuviin perustuvat voittavat. Tällaista muutosta on tapahtunut koko teollistumisen ajan. Markkinoilla ei enää ole esimerkiksi putkiradioita.

Stranius korostaa, että kaikkein pahiten talous kärsii, jos ilmastomuutosta ei hillitä. Hän viittaa Sternin raporttiin.

– Jos mitään ei tehdä, kustannukset ovat 5–20 prosenttia globaalista BKT:sta.

Ja mikä linja valitaan?

BKT:hen kohdistuva lasku riippuu paljon siitä, päättääkö ilmastopolitiikkaa toteuttaa kalliisti vai edullisesti, sanoo Kiander. Edullinen toteutus tarkoittaa hänen mukaansa ydinvoiman rakentamista, kallis lisärakentamisesta pidättäytymisestä ja energian säästöä. Se johtaa Kianderin mielestä energian hinnan kallistumiseen, mikä syö talouskasvua.

Leo Stranius on eri mieltä.

Ydinvoimalan rakentaminen ja ydinjätteen varastointi sadoiksi tuhansiksi vuosiksi eivät ole Straniuksen mukaan missään mielessä kustannustehokasta toimintaa.

– Mitä vähemmän teollisuus kuluttaa energiaa, sen kustannustehokkaammin se pystyy tuotteitaan tekemään.

Säästöjen koko kirjo

■ Jos joku uskoo, ettei löydä henkilökohtaisesta elämästään keinoja ympäristön säästämiseen ja ilmastomuutoksen ehkäisemiseen, kannattaa lukea tämä kirja. Kymmenen asiantuntevaa puheenvuoroa eri aloilta vakuuttaa ja antaa hyviä ideoita.

Helppolukuinen opus saattaa antaa myös kimmokkeen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Yksilöllisten toimintatapojen ohella tarvitaan yhteiskuntarakenteiden muutosta ja päätöksentekoprosessien uudistamista.

Tärkeä kysymys on muun muassa se, kuinka suunnitellaan ekologinen kaupunki: sekä väestön ikääntymisen että ilmastomuutoksen puoltavat yhdyskuntarakenteiden tiivistämistä.

Anja Portin (toim.): Kaikesta jää jälki, Kustannusosakeyhtiö Avain 2008, 288 s.

Jokamiehen ilmasto-opas

■ Voiko ilmastomuutoksen pysäyttää? Entä miksi ilmastoon on arvioitu lämpenevän eniten pohjoisten napa-alueiden lähellä ja talvisin? Miten käy Grönlannin jääpeitteen? Entä mikä on auringon aktiivisuuden osuus lämpenemiskiihtyksessä?

Muun muassa näihin kysymyksiin vastaa Muutamme ilmasto -kirja. Opus koostuu ilmatieteen laitoksen tutkijoiden kirjoituksista. Tieteellisen tekstin on melko sujuvaa ja havainnollistavia kaavioita ja kuvia on runsaasti.

Tietyt kappaleet kuten perinpohjainen selitys ilmastomuutoksen mallintamisesta vaativat tosin keskimääräistä suurempaa kiinnostusta aiheeseen.

Markus Hotakainen (toim.): Muutamme ilmasto. Karttakeskus 2008. 237 s.

TEKSTI: Unionimedia/Minna Suihkonen | KUVA: Futureimagebank

Pahimmat päästäjät

Monelle taitaa olla yllätys, että myös betonuotteiden valmistus on varsin runsaasti hiilidioksidipäästöjä aiheuttavaa toimintaa.

Paperiteollisuus tiedetään energiasyöpöksi, mutta onko se todella pahin ilmastomuutoksen kiihdyttävä?

– Paperiteollisuus tuottaa suuren osan energiastaan itse biopolttoaineilla. Siksi sen päästöt jäävät pienemmiksi kuin muilla teollisuudenaloilla, huomauttaa VTT:n teknologiapäällikkö **Jussi Manninen**.

Energiamarkkinaviraston tilasto paljastaa, mitkä yritykset tuottivat viime vuonna eniten hiilidioksidipäästöjä. Tilasto kertoo, että ykkössaastuttaja ei ole mikään valmistavan teollisuuden ala vaan energiateollisuus itse.

Kymmenen pahimman saastuttajan joukkoon mahtuu viisi energiayhtiötä. Kaikista yrityksistä kovimmat päästölukemat on Fortumilla, joka tuprutti ilmakehään yli 7 miljoonaa tonnia hiilidioksidia. Toisena on teräksen tuottaja Rautaruukki, jonka päästöt olivat 4,5 miljoonaa tonnia.

Seuraavana teollisuudenalana esiin nousee öljynjalostus eli Neste Oil. Kemiallisen metsäteollisuuden yrityksistä suurin päästäjä oli Stora Enso, joka on listalla seitsemäs. Muut paperiyhtiöt eivät kärkikymmenikköön mahdu.

Muista teollisuudenaloista suurimpien

saastuttajien joukkoon mahtuu vielä sementtiä valmistava Finnsementti.

Fortum investoi parempaan

Fortum kehuu nettisivuillaan tekevänsä töitä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Miksi harrastatte viherpesua, Fortumin viestintäjohtaja **Kirsi Nurmi**?

Nurmi vastaa, että kyse ei ole viherpesusta vaan vastuunkannosta.

– Fortum on koko 2000-luvun investoinut päästöttömään tuotantoon eli pääasiassa vesivoimaan ja ydinvoimaan. Nyt investoimme yhä enemmän myös muihin uusiutuviin kuin vesivoimaan.

Tulostakin on syntynyt.

– Tämän vuoden tammi-syyskuussa 92 prosenttia Fortumin Pohjoismaiden sähkötuotannosta oli hiilipäästötöntä. Pitkän aikavälin tavoitteemme on, ettei tuotantomme aiheuta hiilipäästöjä lainkaan, Nurmi kertoo.

Rautaruukki tutkii tekniikkaa

Miten puolustautuu toiseksi pahin saastuttaja Rautaruukki?

Rautaruukin energia- ja ympäristöjohtaja **Toni Hemminkin** mukaan yhtiö on investoinut energiatehokkuuteen jo vuosikymmeniä. Lisäksi terästuotteet ovat täysin kierrätyskelpoisia ja terästuotannon kuonia hyödynnetään muun muassa sementtiteollisuudessa, Hemminki listaa.

Teräksen tuotantoprosessissa tarvitaan

hiiltä rautamalmin pelkistämiseen. Tämä aiheuttaa valtaosan päästöistä.

Hiilen säästö nykytekniikalla on Hemminkin mukaan kehitetty lähes huippuunsa, mutta ala etsii uusia tapoja tuottaa terästä. Rautaruukki on mukana eurooppalaisessa tutkimushankkeessa, jossa uusia tekniikoita on selvitetty ja laajamittaista testausta valmistellaan.

– Tavoite on saada teräksenvalmistuksen ominaispäästöt puolitettua.

Lupaavimmat tekniikat perustuvat hiilidioksidin talteenottoon ja varastointiin. Hemminki arvioi, että tekniikan kaupallisia sovelluksia saadaan käyttöön aikaisintaan 2020–2030. |

Hiilipäästäjien top 10 Tonnia vuonna 2007

1. Fortum Power and Heat: 7 028 853
2. Rautaruukki: 4 532 980
3. Helsingin Energia: 3 836 948
4. Neste Oil: 3 167 151
5. Vaskiluodon Voima: 2 180 544
6. PVO-Lämpövoima: 1 993 929
7. Stora Enso: 1 584 391
8. Ahlholmens Kraft: 1 457 663
9. Oulun Energia: 1 150 497
10. Finnsementti Oy: 989 417

Lähde: Energiamarkkinavirasto

SAK, STTK ja Akava: Yhteistoimintalain valvonta paranee

■ Kolmikantainen työryhmä ehdottaa henkilöstön osallistumisjärjestelmien valvonnasta uutta lakia, jotta varmistetaan yrityksissä noudatettavan yhteistoimintalain ja muiden yksityisen sektorin osallistumisoikeuksia koskevien lakien noudattaminen.

SAK, STTK ja AKAVA arvioivat ehdotetun lain parantavan erityisesti yhteistoimintalain tuntemusta ja noudattamista.

Valvontaa suorittamaan perustetaan kokonaan uusi viranomaislain, yhteistoiminta-asiamies. Valvonnan lisäksi asiamiehen tehtävät painottuvat ennakollisiin, yhteistoiminnan myönteisen ilmapiirin kehittämiseen liittyviin tehtäviin. Ennakollista vaikuttamista tukee TE-keskuksille kaavailtu, erityisesti pk-yrityksille suunnattu yhteistoiminta-asioiden neuvonta.

Tämän lisäksi myös työsuojeluviranomaisille tulisi uusi la-

kisäiteinen ilmoitusvelvollisuus yhteistoiminta-asiamiehelle, mikäli työpaikalla on syytä epäillä yhteistoimintalainsäädännön rikkomista.

Palkansaajakeskusjärjestöjen mielestä uudistukset edellyttävät toteutuakseen riittävää henkilö- ja koulutusresursointia yhteistoiminta-asiamiehen toimistossa, työsuojelupiireissä ja TE-keskuksissa.

Järjestöt esittävät yhteistä neuvottelukuntaa

Palkansaajajärjestöt ehdottavat muutoin yksimielisen esityksen ohella neuvottelukuntaa, jossa yhteistoiminnan edistämisestä ja valvonnan painopisteistä käytäisiin avointa keskustelua viranomaisten ja etujärjestöjen kesken. Samalla voitaisiin seurata yhteistoimintaan liittyvien viranomaistahojen välistä koordinaatiota ja valvonnan vaikuttavuutta.

Työryhmän mukaan valtion ja kuntien yhteistoimintalain valvonta on selvitettävä erikseen. Palkansaajakeskusjärjestöt vaativat työn välitöntä käynnistämistä.

- Eri työtekijäryhmien välinen yhdenvertaisuus edellyttää yhteistoimintalakien valvomista myös julkisella sektorilla.

Palkansaaja- järjestöillä vahva halu yhteistyöhön

■ SAK:n, STTK:n ja Akavan hallitusten työvaliokunnat ja järjestöjen johtoryhmät kokoontuivat marraskuun lopulla yhteiseen tapaamiseen, jossa tuli esiin halu parantaa yhteistyötä seuraavalla neuvottelukierroksella yli keskusjärjestö- ja liittorajojen. Kokous oli kautta aikain ensimmäinen tällä kokoonpanolla.

Järjestöjen edustajat saivat selvityksen erilaisista sopimusvaihtoehdoista seuraavaa neuvottelukierrosta ajatellen. Liittojen edustajat kävivät vilkkaan keskustelun yhteistyömuodoista.

Tarkoituksena on lisätä koordinaatiota ja tietojen vaihtoa. Tapaamisessa sovittiin myös yhteisestä valmisteluajataulusta. Keskustelua jatketaan seuraavassa tapaamisessa ensi helmikuussa.

Tapaamisessa käsiteltiin myös palkansaajajärjestöjen yhteistä valmistautumista pääministeri Matti Vanhasen koolle kutsumaan työmarkkinatapaamiseen joulukuussa. Esille nousivat muun muassa työllisyys, työttömyysturva, palkansaajien ostovoima ja aikuiskoulutus.

Tarvitsetpa apua sitten rekrytointiin tai itse työtehtäviin, saatte molempia Paragraaffi Oy:ltä. Olemme opiskelijoiden omistama yhtiö, joka vuokraa ja välittää eri vaiheissa opintojaan olevia oikeustieteiden opiskelijoita.

Meillä on runsaasti kokemusta yhteistyöstä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Olemme autaneet niin yksittäisen työntekijän löytämisessä kuin lähes koko työsuojeluviranomaisuuksien ulkoistamisessa.

Työväilytyksessä etsimme asiakkaan palvelukseen tämän toiveiden mukaisen opiskelijan. Työvuokrauksessa opiskelija on Paragraaffi Oy:n palveluksessa ja asiakkaan käytettävissä joustavasti tarpeiden mukaan. Me huolehdimme kaikesta muusta. Vuokraiset ovat vaihdelleet muutamien päivien läireavusta aina vuosien yhteistyöhön. Monet työntekijämme ovat myöhemmin siirtyneet asiakkaan palvelukseen valmiina tekijöinä.

Ottaka yhteistyä, niin riittävästi jouti teille sopiva ratkaisu!

PG
Paragraaffi

Pykälän omistama - vuodesta 1982

Mannerheimintie 3 B, 5. krs., 00100 Helsinki, p. 040 576 5709

www.paragraaffi.fi

Alueellistamishankkeissa järki kateissa

Alueellistamiseksi kutsuttu valtion hallinnon kehittäminen on kirjattu hallitusohjelmaan, eli se ei ole tyhjä puhetta. Mutta onko alueellistamisessa mitään järkeä?

Kirjattuna tavoitteena on siirtää 4000 - 8000 työpaikkaa pois pääkaupunkiseudulta vuoteen 2015 mennessä. STTK:laisen valtiosektoria edustavan Pardian puheenjohtaja **Antti Palola**, missä on alueellistamisen järki?

- Sitä jäsenet minultakin kysyvät, tulee soittoja, sähköpostia ja kyseelläänpä sitä kun tavaataan naamakkain. Olen yrittänyt saada päätäjien puheista selkeyttä, mutta poliitikkojen lausunnoista nousee lähinnä uusia kysymyksiä, toteaa Palola.

Merikapteenin koulutuksen saaneella Antti Palolalla on täysi työ luotsata Pardiaa tehokkuusvaatimusten kiristäessä valtionhallintoa. Koska valtiolla työskenteleviä uhkaa alueellistamispuuhien takia työn ja toimeentulon heikkeneminen - ellei peräti menetys-, hän ei voi suhtautua asiaan kepeästi.

Lapista pois 400 työpaikkaa

Palola sanoo ymmärtävänsä, että maan hallitus Suomen Keskustan johdolla haluaa profiloitua sillä, ettei pääkaupunkiseutua ainakaan kohdella silkkihansikkain. Sitä hän ei ymmärrä, että valtio omilla toimillaan supistaa syvimällä maaseudulla olevia toimintojaan samaan aikaan alueellistamiseksi kutsutun kehityksen kanssa.

- Lapista ollaan 2007 - 2011 vähentämässä 400 työpaikkaa valtion töistä esimerkiksi rajavalvonnasta. Kun yksityinen teollisuus vielä tekee samaa eli lakkauttaa tehtaita, ei valtion alueellistamishanke pure. Toinen valtion käsi ottaa kourittain pois ja toinen antaa tipoittain takaisin, havainnollistaa Palola.

Hänen mielestään kestävää niin kehitys-alue- kuin työnantajapolitiikkaa olisi olla su-

Myös Tilastokeskus on päässyt mukaan alueellistamisen vaikutuspiiriin. Helsingin Sörnäistä tilastotieteilijöitä ollaan ehkä siirtämässä Pohjois-Suomeen.

Nykyisellä toimintamallilla, jossa henkilöstön kanssa ei keskustella etukäteen siirroista ja jaellaan löysiä lausuntoja, valtio on Antti Palolan mielestä raaempi työnantaja kuin yksityinen teollisuus. - Yt-menettelyssä valtion pitäisi näyttää esimerkkiä.

pistamatta haja-asutusalueilla valtion luontaisia toimia olemattomiin. Hän ottaa positiivisen esimerkin alueellistamisesta. Verohallinto työskentelee verkostoituneesti. Asiakas ei aina tiedä missä päin Suomea hänen asiansa hoidetaan.

- Eikä sillä ole väliäkään. Tärkeintä on että asiakas saa tarvitsemansa palvelun. Tällaista uudenaikaista "alueellistamista" varmasti kannattavat kaikki, toteaa Palola.

Lausuntoja lonkalta

Palolan on vaikea peitellä ärtymystään, kun hän kuvailee valtiota työnantajana. Tai varsinkin valtion asioista päättäviä, johtavia poliitikkoja sekä heidän lähipiiriään. Koska valtiota ei johdeta oppositiosta, kohdistuu moite hallituspuolueiden ministereihin.

- Ministeri tai valtiosihteeri saattaa sanoa julkisuuteen aivan mitä tahansa alueellistamisesta.

Pahimmillaan työntekijät saavat Palolan mukaan lukea lehdestä työpaikkojensa siirrosta "tämä on jo päätetty" -hengessä. Ja ehkä siirtoa suunnitellaan vielä paikkaan, jossa laitos ei mitenkään pysty toimimaan. Esimerkiksi merentutkimusta oltiin Suomen ympäristökeskuksen Syken osana siirtämässä eräässä lausunnossa Kajaaniin - paikkaan, joka ei ole meren rannalla ja jossa ei ole yliopistoa.

- Nykyisellä toimintamallilla ja löysillä lausunnoilla valtio on jossakin määrin raaempi työnantaja kuin kovan maineessa oleva yksityinen teollisuus. Eivätkä ministerit tai muut päättäjät voi vedota siihen, että poliittisista päätöksistä seuraavia muutoksia ei koske yhteistoimintamenettely. Yt-menettelyssä valtion pitäisi näyttää esimerkkiä, sanoo Palola.

Ei pakkosiirtoja

Antti Palola ei hyväksy pakkosiirtoja missään tapauksessa. Nykyaikana hänen mielestään valtion esimerkillisenä työnantajana pitää pystyä ottamaan huomioon henkilöstön näkemykset. Vaikka hän ei osaa oikein sanoa, mihin alueellistamisen lopullinen järki piiloutuu, hän arvioi alueellistamisessa olevan voittajiakin.

- Eräät aluekeskukset tyyppiä Hämeenlinna, jotka ovat hyvien kulkuyhteyksien päässä Helsingistä tai muutamasta muusta isosta kaupungista, ovat voittajia. Mutta onko valtion maksama kokonaishinta alueellistamisesta oikeassa suhteessa saavutettavaan hyötyyn, Palola kysyy. |

Naisten työllisyys kohentunut

Työllisyyskuilu miesten ja naisten välillä on kaventunut, kertoo EU:n tutkimus.

■ EU-alueen naisten työllisyysaste on kohentunut merkittävästi, kertoo EU:n tilastoviranomaisen Eurostatin työvoimatutkimus. Koska miesten työllisyystilanne on samaan aikaan polkenut paikallaan, sukupuolten välinen ero työmarkkina-aktiivisuudessa on pienentynyt. Tutkimuksessa verrattiin vuosien 2000 ja 2007 tilannetta keskenään.

Pienin naisten ja miesten välinen työllisyyskuilu on Ruotsissa, jossa 76 prosenttia työkäisistä miehistä ja 72 prosenttia naisista kävi töissä vuonna 2007. Rärkeimmät erot löytyvät Maltalta, jossa 74 prosenttia miehistä mutta vain 37 prosenttia naisista kuului työlliseen työvoimaan. Kuilu on

leveä myös muualla Välimeren alueella, erityisesti Kreikassa, Espanjassa ja Italiassa.

Suomessa 72 prosenttia miehistä ja 68 prosenttia naisista osallistui työelämään vuonna 2007. Vaikka parannettavaa on edelleen, luku edustaa kuitenkin EU-alueen parhaimmistoa.

Päivähoito ratkaisevan tärkeää

Tärkeimpänä työkaluna työssäkäynnin su-kupuolierojen kaventamiseen Eurostat pitää laadukkaiden ja kohtuuhintaisten lastenhoitopalveluiden saatavuutta. Myös oikeus van-

hempainvapaaseen ja joustaviin työaika-ratkaisuihin ovat tekijöitä, jotka edistävät naisten työssäkäyntiä. Samat tekijät selittävät myös Pohjoismaiden sijoittumisen palkintopalleille työelämän tasa-arvovertailussa.

Naisten osallistuminen työelämään on lisääntynyt etenkin ikäryhmässä 25–54-vuotiaat. Tämä osoittaa Eurostatin mukaan erityisen selvästi, että päivähoitopalvelut ovat parantuneet EU-maissa, ja äidit ovat pystyneet yhdistämään työ- ja perhe-elämän entistä joustavammin.

Pätkätöiden tekeminen oli vuonna 2007 edelleen hiukan yleisempää EU-alueen naisten (15 prosenttia työssäkäyvistä) kuin miesten (14) keskuudessa. Suomen tasa-arvokilvessä on tällä kohdin ikävä tahra, sillä määräaikaisissa työsuhteissa oli työllisistä suomalaisnaisista 19,4 prosenttia ja miehistä 12,3. |

Telma

TYÖELÄMÄN KEHITTÄMISEN ERIKOISLEHTI

”Yksilösuoritukset eivät meillä riitä. Työyhteisömme ei sovi ihmiselle, joka on alan huippu, mutta ei kykene työskentelemään tiimissä.

Telma on paremman työelämän ja paremman tuottavuuden puolestapuhuja. Se on kohtauspaikka teorialle ja käytännölle, tutkimukselle ja työpaikkojen arjelle sekä työyhteisön eri toimijoille.

Telmaa julkaisevat Työsuojelurahasto ja Työturvallisuuskeskus.

www.telma-lehti.fi

Tonttujen ammatillisesta järjestäytymisestä

On taas aika pysähtyä pohtimaan joulun sisintä sanomaa. Sen äärelle monet hiljentyvätkin. Sen sijaan tonttujen ammatillisesta järjestäytymisestä on kirjoitettu vähän, vaikka tonttujen ammatikunnalla on pitkä ja kunniakas historia.

Joku voi tietenkin ajatella, ettei ammattiliittoja Korvatunturilla tarvita. Riittää, että töitä tehdään Joulupukin johdolla. Joulumuori hoitaa muonat ja majoituksen ja muuten kaikki saavat – kuten Karl Marx sen sanoisi – tarpeittensa ja kykyjensä perusteella.

No, tuohonhan sisältyy jo ristiriita; kuka ne tarpeet ja kyvyt määrittää? Onko pitkän linjan tonttu ansainnut samat tai paremmat edut kuin korkeasti koulutettu nuorempi tonttu vai kenties toisinpäin? Miten tuetaan tonttuperheitä? Onko tonttuilla oikeutta perhejouluun edes silloin kun lapset ovat pieniä?

On myös ratkaistava, miten eri ammateissa toimivien tonttujen suhteet hoidetaan, miten tasataan joulunajan kiire ja pitkät työpäivät. Koska Korvatunturi sijaitsee logistisesti varsin hankalassa paikassa Savukosken kunnan itäosassa Suomen ja Venäjän rajavyöhykkeellä, ovat myös kuljetuspuolen ajo- ja lepoajat olleet ajoittain kiiwaan keskustelun kohteena.

Nuoremmat tontut ovat kiinnittäneet huomiota myös porojen oikeuksiin. Näitä ja monia muita työhön ja työn tekemisen ehtoihin liittyviä asioita ratkoo myös tontut. Jos jokainen tonttu neuvottelisi työnsä ehdot itse, valitsisi Korva-

tunturilla melkoinen kaaos ja eripura. Keskeinen neuvotteluvastuu on kuitenkin liitoilla, minkä ansiosta Korvatunturilla on joulumieli – rauhaa ja hyvää tahtoa – niin pitkään kuin sopimuskautta riittää.

Globalisaatio uhkaa Korvatunturichin

Korvatunturin asemaa uhkaavat globaalit tekijät kuten ruotsalaiset (Just då!), kirgisisit sekä Venäjällä Kremlin suojeluksessa operoiva Pak-kasukko.

Kovin pitkä aika ei ole siitä, kun ruotsalaiset laskivat Joulupukin pajan logistiseksi parhaaksi paikaksi Kirgisian. Kirgisisit innostuivat tästä niin, että nimesivät pukille oman vuoren. Myös Kiina ja Intia ovat houkuttelevia: lähistöllä sankeat katraat kilttejä lapsia, kasvava talous ja edulliset tuotantokustannukset. Se, että Pukin paja on pysynyt Korvatunturilla, on monien asioiden summa, jossa vaikuttavina tekijöinä ovat mm. sopimuspolitiikka, koulutus ja vuosisatojen aikana syntyneet osaaminen.

Ay-liikettä siis tarvitaan. Mutta mihin liit-toihin tontut kuuluvat, ja miten asia on hoidettu? Koska suurella osalla tonttuista on vaativa työ sekä hyvä koulutus tai pitkän kokemuksen myötä syntyneet mestaritason osaaminen, ovat toimihenkilöjärjestöt vahvoilla. Tästä seuraa, että useisiin STTK:n jäsenliittoiin kuuluu varsin monta tonttua. Liitoissa tonttujen asioita hoitaa tietysti se tontuin toimitsija.

Hyvää joulua!
Toivo Unelma

Sahat mielivät biosähkön tuottajiksi

Suomalaiset sahat pystyisivät tuottamaan biosähköä pienen ydinvoimalan verran, jos niille vain annetaan siihen mahdollisuus, Suomen Sahat ry:n toimitusjohtaja *Jukka-Pekka Ranta* sanoo.

Hän viittaa Pöyry Energian laskelmiin, joiden mukaan itsenäisillä sahoilla (paperiteollisuuden ulkopuolisilla sahoilla) on noin 400 MW:n sähköntuotantoteho. Se vastaa Loviisan ykkösydinvoimalan tehoa.

Yksi sahoilta toistaiseksi puuttuu, ja sen mukana kaikki: sähkön syöttötariffi. Rannan mielestä sen saaminen avaisi ovet tarvittaville investoinneille.

– Olemme miettineet paljon, mikä viivyttää asiaa. Arvelen, että suurteollisuuden lobbaus on suurin syy. Se on saanut hanketta aiemmin tukeneen elinkeinoministeri **Mauri Pekkarisen** (kesk.) horjumaan kannassaan.

Hallituksessa on paljon tukea sahojen ajatuksille. Ranta sanoo, että tuki yritetään kääntää käytännöksi.

– Meille on tarjottu investointitukea, mutta pidän syöttötariffeja parempana keinona lisätä sähkö sahojen tuotevalikoimaan.

Investointitukeen liittyy Rannan mielestä hankaluuksia. Se riippuu valtion budjetista ja siten poliittisista päätöksistä, sitä on haettava vuosittain eikä se koskaan riitä, Ranta kuvaa.

– Investointituki ei myöskään vaikuta sähkön hintaan, mikä on sahureille

tärkeintä. Syöttötariffi tekee sen. Lisäksi tukien yhteydessä pelataan aina aluepolitiikkaa, mikä saattaa yrittäjät eriarvoiseen asemaan.

Tariffi turvaisi investoinnit

Sähkön tuotantoon tarvittavat inves-

toinnit ovat kaksi, kolme kertaa kalliimpia kuin lämmöntuotannon.

– Silloin täytyy saada varmuus, että investoinnin pystyy maksamaan takaisin. Jos saha saa sähkölleen tariffin myötä takuuhinnan, ei ole vaikea hankkia investoinnille rahoitusta pankista.

Sahat voisivat tuottaa sähköä yhden ydinvoimalan verran, Jukka-Pekka Ranta sanoo.

TALOUSKELLARI

Keräysraha kasvussa

■ Järjestöt ja säätiöt keräävät vuosittain runsaat sata miljoonaa euroa toimintansa tukemiseksi. Tuotot ovat kasvaneet koko 2000-luvun. Tiedot perustuvat sisäasiainministeriön tilastoihin.

Keräysmarkkinat myös keskittyvät. Rahankeräyslupia myönnettiin vuonna 2002 kaikkiaan 912, vuonna 2005 määrä oli 789.

Tuotoista on tehty se havainto, että uskonnollisten järjestöjen osuus on kasvussa, sosiaali- ja terveysjärjestöjen laskussa.

Konkurssit runsastuvat

■ Konkurssihakemusten määrä kasvoi alkuvuonna 10 prosenttia viime vuoden vastaavasta ajasta. Tammi-syyskuussa pantiin Tilastokeskuksen mukaan vireille 1 894 konkurssia.

Ne runsastuivat kaikilla päätoimialoilla. Eniten konkurssit lisääntyivät kaupassa ja muissa palveluissa.

Henkilöstöä konkurssiin haetuissa yrityksissä oli lähes 8 000.

Pelletit ruokkivat säästöporasta

■ Pellettien polttoon soveltuva takka 200 000:ssa sähköllä lämpiävässä pientalossa vähentäisi Keski-Suomen energiatoimiston mukaan hiilidioksidipäästöjä 1,57 miljoonaa tonnia vuodessa.

Määrä on noin 15 prosenttia Suomelle asetuista päästökaupan vähennysvelvoitteista. Rahassa arvioituna vähennys on runsaat 47 miljoonaa euroa.

Sähköllä lämpiäviä pientaloja on arviolta 450 000. Lämmitys tuottaa yli kolmen miljoonan tonnin hiilidioksidipäästöt.

Lehmä kaipaa syöttötariffia

Sahojen esitys syöttötariffista toisi sähkön kuluttajahintaan Rannan mukaan 0,80 euron lisän megawattituntia kohti.

– Lisäystä ei kotitalouden sähkölaskussa juuri huomaisi, mutta sillä saataisiin aikaan investointeja eri puolella maata, mikä tukisi paikallista taloudellista toimintaa ja ihmisten toimeentuloa. Ihmettelen, miten keskusta voisi vastustaa tällaista hanketta.

”Omaa oksaa ei sahata”

Nykyisellään sahat myyvät Rannan mukaan ulos noin kolmanneksen bioenergiaraaka-aineestaan. Hyötykäyttöä on mahdollista lisätä. Kysymys on siitä, kuka pääsee hyödyttämään raaka-ainetta.

– Paperiteollisuus haluaa nähdä hankkeemme uhkana omalle raaka-ainehuollolleen. Pelätään, että sahat alkaisivat polttaa ainespuuta.

– Tämä näkemys aliarvioi meitä. Emme lähde sahaamaan omaa oksamme. Ainespuu on liian kallista poltettavaksi. Tehtaot maksavat sahoille kuitupuusta 45–50 euroa kuutiolta. Samaan hintaan ei päästä polttamalla ja tekemällä sähköä.

Ranta sanookin, että suurteollisuus haluaa saada sahoilta liikenevän poltettavan aineksen itselleen tehdäkseen siitä biopoltoainetta. Sahat taas haluavat pitää tämän bisneksen omanaan ja kehittää siitä sähköntuotantoa. Siitä saatava tulovirta myös tasaisi sahojen suhdannevaihteluja.

– Näen energiatoimialan tulevaisuudessa yhtenä itsenäisen sahateollisuuden tukijalkana ja sähkön yhtenäisen tuotteista, Ranta sanoo. |

Uusiutuvan energian tuotanto on Suomessa aikamoisessa liemessä, kahtakin kautta. Noin 70 prosenttia Suomen uusiutuvasta energiasta on tullut metsäteollisuuden tähdepuun ja etenkin jäteliemien käytöstä energiantuotantoon.

Hallitus arvioi ilmasto- ja energiastategiassaan, että näistä lähteistä saatavan uusiutuvan energian määrä pienenee vuoteen 2020 mennessä 10 terawattituntia eli vajaat 15 prosenttia.

Energiankulutus kokonaisuudessaan pysyy säästötavoitteiden jälkeenkin vielä vuonna 2020 kuitenkin lähes nykytasolla. Samaan aikaan uusiutuvan energian osuutta pitäisi nostaa neljänneksellä 38 prosenttiin energian loppukäytöstä.

Yhtälö on tarkoitus ratkaista niin, että muusta kuin teollisuuden tuotannosta riippuvan uusiutuvan energian määrä on tarkoitus kaksinkertaistaa lähes 70 terawattituntiin. Silloin sen osuus olisi yli puolet kaikesta uusiutuvasta energiasta.

Vesivoimaa pystytään lisäämään vähän, samoin kierrätyspoltoaineita. Valtaosa on kuitenkin tarkoitus ottaa edelleen metsästä. Puuhakkeesta saatavan energian määrää on tarkoitus lisätä lähes 14 terawattituntia eli nostaa nykyinen määrä kolminkertaiseksi. Tällä hetkellä hake-energia tulee valtaosin hakkuutähteistä, mutta joukkoon menee myös kantoja ja juurakoita ja karsimatonta pienpuuta.

Kalliita lantaläjä

Vesivoimaa ja kierrätysener-

giaa on mahdollisuus lisätä ilman ylimääräisiä tukitoimiakin, mutta jo hakkeen käytön lisäämiseen tukea tarvitaan. Tuen tarve vain kasvaa, kun mennään tuulienergiaan, aurinkovoimaan, biopoltoaineisiin ja vastaviin. Mutta kaikki keinot kuitenkin kaivetaan esiin.

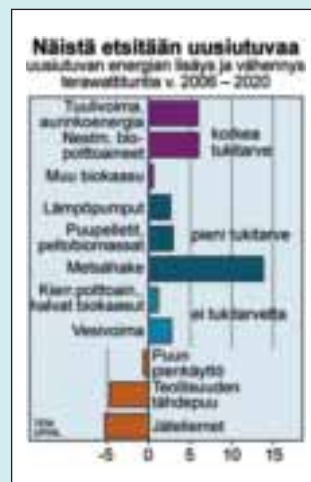
Hallitus on laskenut, että viidesosa pellostakin olisi mahdollista laittaa tuottamaan bioenergiaa. Mutta maataloudesta koetetaan saada irti enemmänkin, lantaa myöten.

Lehmäläjien ottamista energiakäyttöön ei kannata ihmetellä, valtaosa ihmiskunnasta tekee niin. Yhden lehmän päästöt ovat suuremmat kuin päästöttömäksi mainostetun ydinvoimalaitoksen, mutta sähköä jälkimmäinen tuottaa halvemmalla. Siksi lehmät ja muut eksoottisemmat uusiutuvan energian tuotantomuodot tarvitsevat tuekseen syöttötariffin.

Syöttötariffien määräytymistapa ei ole vielä selvillä, mutta lopputulos on. Suomessa valtio ei aio sotkea rahojaan peliin, vaan homma hoidetaan ”markkinaehtoisesti” sähkön tuottajien ja kuluttajien välillä.

Esimerkiksi lantaenergian tuottaja saa sähkön markkinahinnan päälle lisäpotin, jotta kokonaishinta kattaa tuotantokustannukset ja kohtuullisen tuoton sijoitetulle pääomalle. Siksi lisäpotit eli syöttötariffit vaihtelevat tuotantotekniikan mukaan.

Tuottajalle syöttötariffin maksaa kantaverkkoyhtiö, joka puolestaan perii rahat sähköntuottajilta verkon käyttömaksuina. Näiltä lisälasku lannasta päätyy kuluttajan sähkölaskuun. |

Sähkölasku sähköiseksi

■ Sähköiset laskut säästäisivät Keskuskauppakamarin mukaan suomalaisyrityksiltä 2,8 miljardia euroa vuodessa, jos kuluttajat saataisiin niiden käyttäjiksi. Jarruna pidetään suomalaisten suosimaa suoraveloitusta. Se lähestyy kuitenkin tiensä päätä.

Vuonna 2010 voimaan tuleva euroalueen sepa-maksudirektiivi lopettaa suoraveloituksen. Muutos lisäänee sähköisten laskujen suosiota. Tekniikka ei ole este niiden yleistymiselle, mutta mahdolliset käyttäjät on myös saatava vakuuttuneiksi hyödyistä.

TUNNUSLUKU

73 000

■ Lokakuussa 2008 rekisteröidyistä henkilöautoista 48,0 prosenttia oli dieselmääräisiä.

Ensirekisteröinnit vähenivät Tilastokeskuksen mukaan 8,3 prosenttia. Uusia henkilöautoja rekisteröitiin lokakuussa 10 161 kappaletta.

Tammi-lokakuussa ensirekisteröitiin 128 714 henkilöautoa, 7,5 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten.

TOISTEN JUTUT

Patruunahenkisen sanelun sijasta tarvitaan konsensushakuista luokkasopuulua ihan niin kuin ennen vanhaan.

Toimittaja
Tuomo Lappalainen
Suomen Kuvalehti 21.11.

Sanonnan mukaan elinkeinoelämä on ottanut vallan Elinkeinoelämän keskusliitolta EK:lta eikä sopimisesta voi tulla mitään ennen kuin valta palautetaan EK:lle.

Pääkirjoitus
Demari 21.11.

Lääketeollisuuden selkäranka on tuotekehitys ja tutkimus. Nyt selkärankaa paloitellaan.

TU:n teollisuussektorin johtaja
Markku Palokangas
Kansan Uutiset 20.11.

Satakomiteasta tuli sotakomitea.

Toimittaja
Riitta Korkeakivi
Kaleva 16.11.

Voisi kai sanoa, että menemme hautaankin leipureina, maistereina, muurareina ja professoreina. Työidentiteetti on mukana suomalaisilla loppuun saakka.

Hozen Oy:n neuvonantaja
Heikki Kettunen
Keski-suomalainen 10.11.

Työpaikkakiusaaminen on kestouutinen.

Helsingin Sanomat 9.11.

TEKSTI: Unionimedia/Tiina Pelkonen

Sinisen hetken musiikkia

Viime keväänä studiossa kävi myös sairaudestaan toipunut **Riki Sorsa** laulamassa hieman entistä huokoisemmaksi muuttuneella, mutta edelleen sävykkäällä äänellään Tonttu-laulun yhdessä lahtelaisen Laulupuu-kuoron kanssa.

Lapsikuoro ja sille tehdyt herkäät sovitukset tuntuvat joissain kappa-leissa hukkuvan orkesterin alle. Jostain syystä laulusolistit osataan kyllä miksata taustan päälle, mutta kuorot hukutetaan muuhun meteliin. Onneksi Heinillä härkien kaukaloa tehtiin a cappella -versiona.

Perinteisten laulujen lisäksi levyllä on muun muassa **Pekka Simojoen** rakastettu joulugospel Tulkoon joulu sekä lopussa **Ulla Raiskion**, **Jussi Miilunpalon**, **Petri Lehdon** ja **Marko Puustosen** laulama upea Me hohteen kirkkaimman näimme.

Sitä tuntee joulun (Bis) Sinfonia Lahti, Laulupuu-kuoro, Riki Sorsa, Jukka Perko

Suomen Edit Piaf

Omassa genressään ylivoimainen **Anna Eriksson** tarjoaa faneilleen kokoelman parhaita hittejään. Poppia syvällisemmät Suomi-iskelmät nousevat näin paljaalla tulkinnalla taiteen joukkoon. Suomessa ei kukaan muu kuin Eriksson siihen pystyisikään. Koristelemattoman musikaalinen, vuoroin eeterinen ja raaka ääni nostaa kuulijan karvat pystyyn. Tunne äänen takana on aito.

Annan vuodet 1997 – (Universal Music) Anna Eriksson.

Tulta iskeviä kolumneja

Kaari Utrio on kirjoittanut vuosien varrella paljon lehtikolumneja, ja parhaat niistä ovat luettavissa Tammen uutuskirjasta. Näin joulun alla on suositeltavaa aloittaa Golgatan suuresta tarinasta. Siinä Utrio avaa jultmia raamatun tarinoita, jotka ovat kulttuurimme peruspilareita.

Käilusilmä feministi eli miksi en enää matkusta junassa (Tammi) Kaari Utrio

TIÄKKONÄ AY:STÄ

1. Maapallolla asuu kuusi ja puoli miljardia ihmistä. Kännykkäliittymiä on

- a. kolme
- b. viisi
- c. neljä miljardia

2. Valtio, kunnat ja seurakunnat työllistävät yhteensä

- a. 650 000
- b. 570 000
- c. 750 000 henkilöä

3. STTK-Opiskelijoiden uusi puheenjohtaja on

- a. Jarno Kaukalo
- b. Mikko Koskinen
- c. Laura Simik

4. Suomessa ansiosidonnainen työttömyyskorvaus verojen jälkeen on kuukaudessa keskimäärin

- a. 510
- b. 810
- c. 910 euroa

5. Kotitalouksien menoista suurimman osan vie

- a. Liikenne
- b. Elintarvikkeet
- c. Asuminen

6. Missä maassa julkinen velka kansantuotteesta on suurin

- a. Irlannissa
- b. Italiassa
- c. Itävallassa

Oikeat vastaukset:
1. c, 2. b, 3. a, 4. b, 5. c, 6. b

Riski, että tänäänkin lunastetaan autoja: 100 %

Me Ifissä käsittelemme yli 100.000 autovahinkoa
vuodessa. Siksi tunnemme autoilun riskit.

Ifin Lunastusturva helpottaa sinua ajoneuvosi
lunastustilanteessa vastaavan ajoneuvon tai
jopa paremman hankkimisessa. Saat muutamalla
kymmenellä eurolla kattavan lisäturvan, joka takaa,
että saat aina omasi pois. Lisätietoja: if.fi tai
010 19 19 19.

Nyt Bonusta Ifin
vakuutuksista!

Ajetaan tänä talvena turvallisemmin!

If suosittelee:

Talvirenkaiden
kulutuspinnan
syyvyys tulisi olla
vähintään
5 mm.

Ole huoletta. Me autamme.

IF... Vakuutus- ja vakuutusyhtiö Oyj

www.if.fi Puh. 010 19 19 19